

POUŤ DO SVATÉ ZEMĚ,

ČILI

KRÁTKÉ PROMLUVY DUCHOVNÍ O MÍSTECH,
VE SVATÉ ZEMI PAMÁTNÝCH, NA NEDĚLE A
SVÁTKY V ČASE POSTNÍM, A NA HOD BOŽÍ
VELIKONOČNÍ.

KÁZAL I NAPSAL

Th. Dr. **KAREL LEV ŘEHÁK**,
FARÁŘ V PODOLÍ U PRAHY.

✚ S DESÍTI VYOBRAZENÍMI. ✚

V PRAZE 1890.

TISKEM A NÁKLADEM CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY
(J. ZEMAN A SPOL.).

Cena 30 kr.

Nákladem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a sp.)
vyšly následující spisy:

Petra Chelčického

učení o sedmero svátosti

a poměr učení tohoto k Janu Viklifovi.

Napsal

Dr. Antonín Lenz,
probošt královské kapitoly Vyšehradské.

Cena 90 kr.

BIBLE A PŘÍRODA.

Časové poznámky na základě několika novějších
spisovatelů, hlavně Dra. Reusche,

sestavil

P. Tomáš Střebský,
biskupský vikariátní tajemník a farář v Mikulovicích.
Schváleno nejd. bisk. konsistori v Králové Hradci vynesemím ze
dne 15. listopadu 1888 č. 4319.

Stran 376.

Cena 1 zl. 80 kr.

MARIOLOGIE

ARNOŠTA Z PARDUBIC, PRVNÍHO ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO.

Na základě jeho spisu:

Psalterium de Laudibus Beatissimae Virginis,

čili

Mariale Arnesti.

Napsal

Dr. Antonín Lenz,

kanovník Vyšehradský.

Schválením nejdůstojnějšího kníž. arcibiskupského Ordinariatu
de dato 18. prosince 1886. Č. 9573.

266 stran velké osmerky. — Cena 1 zl. 35 kr.

K dostání v knihkupectví Cyrillo-Methodějském (G. Franci)
v Praze, Malé náměstí č. 143—I.

POUŤ DO SVATÉ ZEMĚ,

ČILI

KRÁTKÉ PROMLUVY DUCHOVNÍ O MÍSTECH,
VE SVATÉ ZEMI PAMÁTNÝCH, NA NEDĚLE A
SVÁTKY V ČASE POSTNÍM, A NA HOD BOŽÍ
VELIKONOČNÍ.

K Á Z A L I N A P S A L

Th. Dr. **KAREL LEV ŘEHÁK,**

FARAŘ V PODOLÍ U PRAHY.

— S DESÍTI VYOBRAZENÍMI. —

V PRAZE 1890.

TISKEM A NÁKLADEM CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY
(J. ZEMAN A SPOL.).

PŘEDMLUVA.

Již po mnoho roků choval jsem v srdci svém tu vroucí touhu, abych mohl navštívit ta přepamatná místa, jež Spasitel náš, v lidském těle na zemi kráčeje, byl kroky i skutky Svými posvětil. Zejména přál jsem si pašiový týden a velikonoce slaviti na místech, kdež Kristus Pán je pro nás slavil. I zdálo se mi, že roku letošního dlouhou touhu svou budu moci naplniti, a také jsem již patřičné přípravy vykonal, abych mohl na dalekou pouť do svaté země se vydati, a dobu velikonoční v Jerusalemě strávit. Avšak člověk míní, ale Pán Bůh mění! Právě v době, kdy jsem chtěl s karavanou rakouskou vydati se na cestu, vrátil se mi neuprosný neduh hrdelní, který mne již po kolik roků jakožto památka na nemírné namáhání na Vyšehradě soužívá, a já doznati musel, že ani tentokrát přání se mi nevyplní.

Poněvadž jsem již připraven byl, a nemoha pouť do svaté země skutečně vykonal, aniž věděti, zdali vůbec kdy více bude mi lze, ona svatá místa ve skutečnosti navštívit: umínil jsem si pouť tu vykonal

aspoň duchovně a sice ihned se svými milými osadníky. Poněvadž těmto duchovním poutěm ta se líbila, a mám za to, že snad i jiným věrným ctitelům Spasitele našeho líbiti se může: umínil jsem si promluvy své svým milým posluchačům na památku, jiným ale na pobídku tiskem vydati, aby kdo nemůže skutečné pouti do svaté země vykonati, aby ji aspoň dle tohoto návodu způsobem duchovním vykonal.

Dodávám, že zde uvedené zprávy čerpal jsem ze spisů mužů hodnověrných i ze samých úst takových, kteříž poutě do svaté země skutečně vykonali. Také jsem se mezi tím přesvědčil, že než s karavanou, levněji a prospěšněji cestuje se v malé, dle libosti vyvolené společnosti, jak radí i slovatný cestovatel Dr. Kryštůfek.

V PODOLÍ v den Nalezení sv. kříže. L. P. 1889.

Na neděli prvou v postě.

Kde se Pán Ježíš krví potil?

Rozmilí v Kristu! Mnohý zajisté z vás, ba snad všichni již zatoužili jste po tom štěstí, moci na vlastní oči zhlédnouti tu svatou zemi, v níž dělo se, o čem se v každou neděli a ve svátek dovídáme z čtení evangelia. Avšak přání ta jsou pro převážnou většinu nesplnitelná. Cesta jest daleká, stojí mnoho peněz i času. Proto zvu vás, abyste v tomto posvátném čase putovali se mnou na ona památná místa aspoň v duchu; abyste totiž s nábožnou pozorností sledovali vypravování mé o místech ve svaté zemi, jak dočetl jsem se o nich v dobrých knihách spisovatelů takových, kteří ve svaté zemi sami žili, aneb jak slyšel jsem vypravovati od takových, kteříž pouť do svaté země skutečně vykonali a místa svatá osobně uctili.

V těchto pěti prvních nedělích času svatopostního navštívíme tedy duchovně pospolu zvláště ona úctyplná místa, na která nás pamatuje patero tajemství růžence bolestného, který v každé zbožné rodině v této posvátné době, pokud možno, společně a nahlas se modlívali.

Uvod k růženci tomu obsahuje tyto modlitby: Jednou Věřím v Boha, jednou Otčenáš a 3 Zdrávasy, do kterých za slovem »Ježíš« klademe prosby za osvětlení víry, posílnění naděje a rozšíření lásky naší k Bohu.

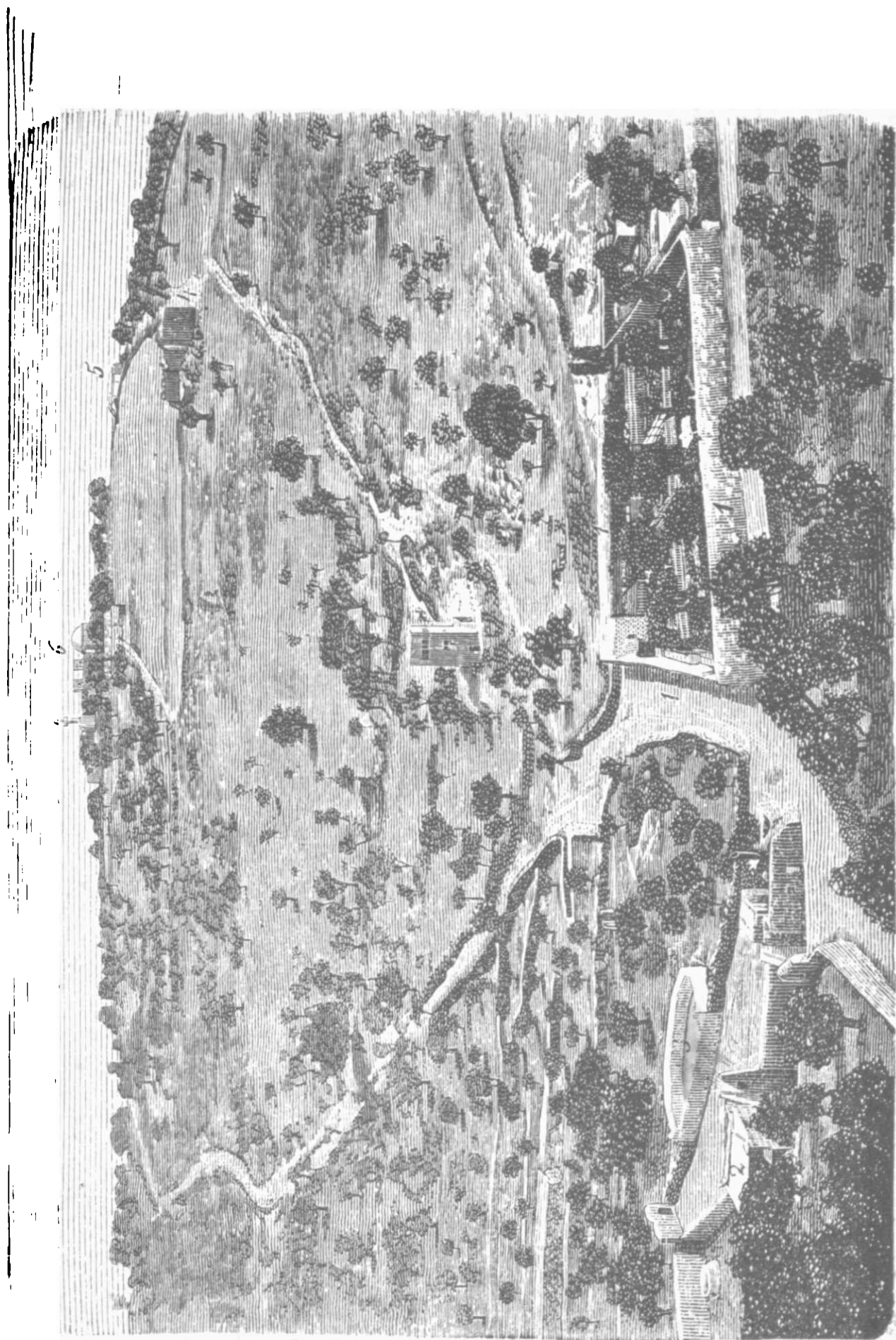
Po úvodu následuje pět oddílů růžence samotného. Každý ten oddíl sestává z těchto modliteb: jednou Otčenáš, desetkrát Zdravas Maria, a na konci jednou Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. Že v každém oddílu říká se desetkrát Zdravas, říká se jemu také d e s á t e k. A do každého z pěti desátek růžence bolestného vkládáme jinou památnou větu, o níž máme také rozjímání, a která v každém desátku přijde tedy desetkrát k odříkání. Říkáme jí t a j e m s t v í.

Dnes podíváme se tedy na místo, na které pamatuje nás tajemství prvního desátku růžence bolestného, jež vyslovujeme, říkajíce za slovem Ježíš:

»k t e r ý s e p r o n á s k r v í p o t i l.«

Kde se Pán Ježíš krví potil?

Poslední večeri, při které Pán Ježíš apoštolům svým všem, ano i zrádnému Jidášovi v nevyslovitelné pokoře nohy umyl, a pak oběť mše svaté a nejsvětější Svátost oltářní ustanovil, slavil ve velikém večeradle na hoře Sion, kde stál hrad tělesného praotce Jého, krále Davida. Odtud ubíral se na východní stranu města, branou ven, po můstku přes nepatrný potok Kedron, ku hoře Olivetské, jak míval v obyčeji činiti, když chtěl o samotě modlitbě a rozjímání se věnovati. S sebou vzal apoštoly Petra, Jakuba a Jana. Hned na úpatí hory Olivetské jest zahrada gethsemanská a v ní od přírody vyhloubená jeskyně, v které se Pán Ježíš,

Hora Olivetská.

ve čtvrtek před umučením svým modlil, jak o tom vypravuje svatý evangelista Lukáš následovně: »Vzdálil se od nich, co by kamenem dohoditi mohl, a poklek na kolena, modlil se, řka: Otče, chceš-li, přenes kalich tento ode Mne: ale však ne Má vůle, ale Tvá buď! I ukázal se Jemu anděl s nebe, posiluje Ho. A postaven jsa v úzkosti smrtelné, déle se modlil. I učiněn jest pot Jeho jako krůpěje krve, tekoucí na zem.« (22, 41—44.)

Křesťané dob nejstarších upravili již místo to ve svatyni, v které po rozličných změnách konají nyní služby Boží Františkáné již po pět století. Ve svatynce té jsou tři mramorové oltáře, z nichž na předním stále hoří lampy, a umístěn jest nápis: »Zde pot Jeho učiněn jest jako krůpěje krve, tekoucí na zem.«

V zahradě Gethsemanské, nyní zmenšené a vysokou zdí obehnané, dosud nalezá se osm velikých olivových stromů, zcela mechem porostlých, věkem sešlých, uvnitř dutých, jež jsou potomky oněch stromů, pod nimiž Pán Ježíš viditelně kráčival a se modlil. Zahradu tu upravily dovedné ruce v pěknou květnici, v které nachází se i sklenník; cesty vroubeny jsou rozmarinou, a po zdích vine se květina pašiová.

Zde konány bývají rozličné slavnosti, zejména také konává se tu křížová cesta, ku které zavěšeny jsou na vnitřních zdích pěkné obrazy ze zvláště vypálených cihel, zvaných azulejos, zhotovených nákladem jisté hraběnky ve Španělsku. Těm, kdo zde pobožnosti konají, zdává se, jakoby Syna Božího viděli kráčet mezi

stromy, jakoby slyšeli přelíbezný hlas Jeho, a zeleň stromů jakoby byla odleskem roucha Jeho. Tak jest místo to útulné, vábné, ducha i tělo okouzlující. Pobožní navštěvovatelé brávají si odtud ratolístku olivovou nebo kytíčku na památku na tu zemi, kterou Syn Boží skrápěl Svým potem, Svou krví, slzami Svými.

Také my odnesme si z toho přesvatého místa nějakou památku. A jakou? Pomněnku na ony hrozné muky, které tu Pán Ježíš za hříchy naše snášel.

Pomněnka ta ať jest nám záštitou, až na nás pokušení dolehati budou, abychom jim odolali. Pokud v tomto těle smrtelném žijeme, bez pokušení nebudeme. Vždyť i Sám Spasitel pro poučení naše po třikrát od ďábla pokoušeti se nechal a zvítězil, jak nám o tom vypravuje právě přečtené evangelium.

Pomněnka na utrpení Páně v zahradě gethsemanské ať stane se nám lékem, kdykoliv tak nešťastnými jsme byli, že jsme Boha nejdobrotivějšího hříchem urazili. Nebo vydal-li se za usmíření naše Sám Syn Boha uraženého: zdaž mohl by nám Otec odpuštění odepřít, když pro tento krvavý pot Pána Ježíše se srdcem zkořmouceným, opravdu kajícím, za slitování a odpuštění prositi budeme?

Pomněnka na utrpení Pána Ježíše bude nám podporou ve vlastních křížích a protivenstvích. Ona nám cestu s nimi usnadní, když pamatovati budeme na Toho, Jenž s křížem a utrpením nesmírným nás předcházel, tak že On, Syn Boží, říci mohl o Sobě: »Smutnát jest duše Má až k smrti!«

Ano, majíce při sobě pomněnku na utrpení Pána Ježíše v zahradě gethsemanské, vzpomínejme často a vždy s náležitým uvážením, že Pán Ježíš stal se věřitelem naším, a my že jsme Jeho dlužníky, kteříž nemohouce splatiti Jemu vše, máme aspoň snažiti se na to, abychom láskou splatili tolik, mnoho-li můžeme. Vzpomínejme na to, že sice Jidáš políbením zradil Pána našeho v zahradě gethsemanské; avšak že Pán Ježíš od něho jen proto zrádné políbení přijal, aby nám ukázal, že i my všichni jsme zrádci Jeho, byť bychom ústy se k Němu hlásili, když jej skutky nekřesťanskými zapíráme. Vzpomínejme, že v zahradě gethsemanské sice žoldnéři a služebníci knížat židovských Pána Ježíše ukrutně svázali: avšak že hříchy naše byly a jsou těmi vazbami, kterými Jeho přesvaté Tělo bylo ztrýzněno. Pán Ježíš všechnu zrádu naši oproti Bohu, a všechnu nelásku naši oproti bližním v zahradě gethsemanské na mysli měl, v duchu si představoval: a hrůza z toho a z těch trestů, které na sebe svoláváme, vynutili Jemu oneh krvavý pot, jenž jako krůpěje krve k zemi stékal!

Takto o životu svém plném pochybení přemýšlejíce, sebe samy lépe poznávajíce, lépe uspůsobíme se ku svátostní, nyní předepsané zpovědi i k hodnému přijetí nejsvětějšího Těla Páně, Téhož, z Něhož krvavý pot k zemi tekł.

Rozjímajíce o krvavém potu Páně, který pokropil půdu zahrady gethsemanské, nasbíráme také kytici z růží červených pro nebes Královnu do růžence krvavého čili bolestného, a zavděčíme si ji tak, aby u Bož-

ského Syna svého vyprosila slzy pravé, upřímné lítosti nad hříchy srdci našemu, aby vnitřním žalem změklo, slzami se zvlažilo, a ovoce upřímného pokání a jednou spojení s Bohem v nebi dosáhlo. Amen.

II.

Na neděli druhou v postě.

Kde byl Pán Ježíš bičován?

Jaký to hrozný rozdíl mezi Pánem Ježíšem, proměněným na hoře Táboru, a Pánem Ježíšem v ukrutném ponížení, o němž vypravují slova druhého tajemství růžence bolestného, jež zní:

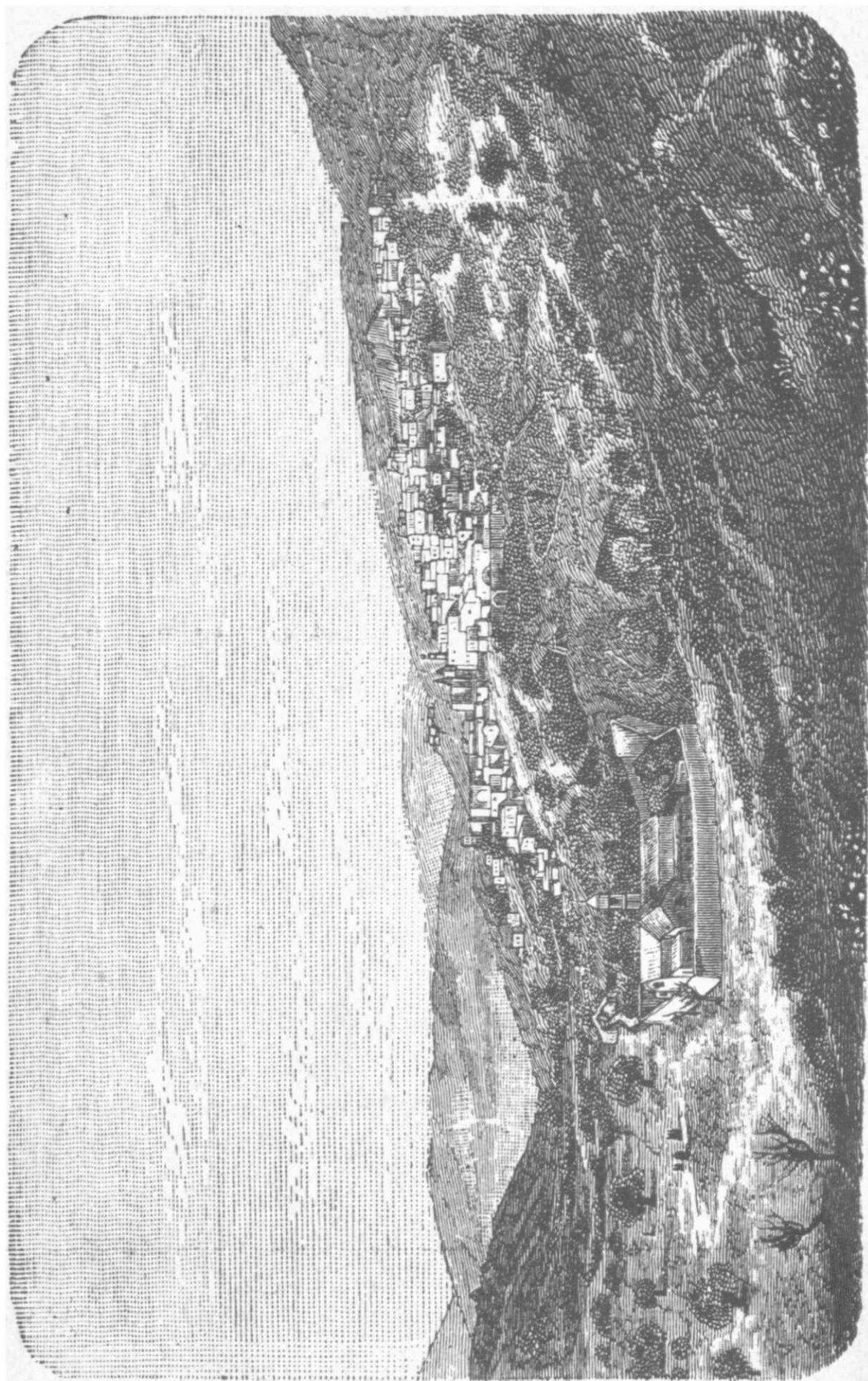
„k t e r ý p r o n á s b i č o v á n b y l!“

Na hoře Táboru vydávají Jemu svědectví: Bůh Otec, Jenž se k Němu, jakožto k Synovi zná, a poslouchati Ho velí; proroci, kteří s Ním v nejhlubší úctě rozmlouvají; nebeská proměna, kteráž Petrovi, Jakubovi a Janovi patrným jest důkazem toho, co uši jejich slyší; a v síni Pilátově synové lidu vyvoleného o Ném tvrdí, že rouhačem jest; pohané trestají Ho způsobem nejukrutnějším jako zbuřníka; apoštolové všichni opustili Ho, ano Petr sám krátce před tím hanebně se Ho odřekl!

Petr, Jakub, Jan byli svědky nevyslovitelného oslavení Páně na hoře Táboru: a tytéž vyvolil si také Pán Ježíš za svědky Svého nevyslovitelného ponížení, jímž krvavou obět za nás počal na hoře Olivetské.

Když byl anděl Pána Ježíše v zahradě gethsemanské posílil: povstal a probudiv spící apoštoly, šel Sám vstříc katanům Svým, jež zrádný Jidáš na Něho přiváděl. I dal se jim bez odporu svázati, a kráčel pak uprostřed nich zpět směrem západním, přes potok Kedron, a veden jest za všemožných urážek, pro větší potupu branou hnojnou do Jerusalema. V městě voděn jest od jednoho konce k druhému, aby jako všichni obyvatelé se dozvěděli, že Ten, Jenž se pravil býti Kristem, jako zločinec jest postížen.

Veden jest tedy nejprvé do paláce bývalého nejvyššího kněze Annáše, a tu vyslýchán. Na to vlečen jest do jiné čtvrti města, do domu tehdejšího právě nejvyššího kněze Kaifáše, kdež mezi tím sešla se na rychlo svolaná nejvyšší rada židovská. A tu jest Pán Ježíš odsouzen k smrti jakožto rouhač, ježto byl přísežně tvrdil, že jest Synem Božím. Od Kaifáše odveden jest Pán Ježíš a vsazen do žaláře, kde s Ním až do rána ukrutně jest nakládáno. Druhého teprve dne, v pátek ráno, vlekli Jej ztýraného k Pilátovi, aby i on Ho odsoudil, a sice jakožto rušitele veřejného pokoje, a jim Ho usmrtiti dopustil. Když Pilát nemohl nabýti přesvědčení o provinění Pána Ježíše, a uslyšel žaloby židovské na Něho, že prý bouřil lid od Galileje až do Jerusalema: chtěje se z nemilého postavení vyprostiti, poslal Ho na soud vladaře římského, krále Herodesa, jenž toho času za příčinou svátků židovských rovněž v Jerusalémě se nacházel. Když Herodes marně se toho na Pánu Ježíši byl domáhal, aby jemu na podívanou nějaké zázraky učinil: dal Jej na potupu obléci do

Pohled na Nazaret,

rouch bílých, jako nějakého blázna, a poslal Ho opět nazpět k Pilátovi.

Pilát bydlel tehdy, poněvadž o židovské slavnosti velikonoční veliké zástupy poutníků v Jerusalemě se scházely, a bylo často nepokojů se obávati, při svém vojsku v pevném hradě, který s velikou nádherou byl dal vystavěti Herodes Veliký, a ku poctě příznivce svého, spoluvladaře říše římské Antonia, hradem Antoniovým nazval. Tam ku Pilátovi do domu veden byl Pán Ježíš po schodech, jež měly 28 stupňů mramorových.

Hrad při vyvrácení Jerusalema, jež Bůh na zrádné židy na potrestání jich dopustil, byl k rozkazu císaře Tita L. P. 70. rozbořen, ale jsou z něho přece až posud mohutné trosky, v nichž rozeznati lze kolem pobořeného hradu na kolmé skále, dole celou řadu budov, nádvoří, schodišť. V místech těch jsou nyní turecké kasárny.

K Pilátovi vystoupil tehdy Pán Ježíš po schodech. Schody ty byly L. P. 326. nákladem i péčí svaté císařovny Heleny převezeny do Říma, kde byly opět sestaveny, a ve svatyni proměněny na ten skoro způsob, jako jsou mimo jiné také tak zvané »svaté schody« při chrámu Páně na Karlově v Praze.

Kde schody u hradu jerusalemského začínaly, tam konává se nyní 1. štace, čili první zastavení křížové cesty, při které děje se památka na to tajemství, že Pán Ježíš nespravedlivě byl ku smrti kříže odsouzen.

Pobožnost 1. štace konává se tu ve zvláštní svatyni, nazvané kaple bičování. Prvé totiž, než Pilát Pána Ježíše ku žádosti židů a pro přízeň u nich na

smrt odsoudil, dal Jej v těchto místech hrozně zbičovati, koje se tou, ovšem marnou nadějí, že židé, až spatří svého tak častého dobrodince hrozně zuboženého po bičování, aspoň smrti Jeho více domáhati se nebudou.

Na ty hrozné muky pamatujeme, kdykoli o růženci bolestném po Otčenáši ve Zdrávasích klademe vložku »který pro nás byl bičován.« Na bičování Páně pamatuje na místě tom postavená »kaple bičování.«

V kapli té jsou mramorové oltáře, počtem pět, krásné obrazy na stěnách a varhany. Pod hlavním oltářem hoří stále lampy, označující právě to místo, kde stál mramorový sloup, k němuž byl Pán Ježíš při hrozném onom utrpení připoután. Sloup samotný ale tu více není na svém místě, nýbrž chová se z části ve zvláštním oltáři blíže Božího Hrobu za železnou mříží, aby nebyl poškozen. Pravím, že z části se chová, poněvadž ho Turci v divokém vzteku v 16. století rozbili, a tehdy jen největší kus, asi na loket dlouhý, mohl býti ještě zachován. Jiný, podobný kus chová se v chrámě svaté Praxedy v Římě. Zbožní poutníci dotýkají se hůlkou skrze mříže tohoto posvátného sloupu, a pak líbají místečko na holi, kterým se ho byli dotkli. Toliko ve středu před zeleným čtvrtkem sloup ten, krásně vyzdobený, bývá věřícím ku veřejné poctě a ku dotýkání se ho vystaven.

U tohoto tedy sloupu byl Pán Ježíš od žoldnéřů obnažený přivázán a strašlivě mrskán; a sice napřed čerstvými pruty trnovými; pak řemeny, na jichž koncích upevněny byly kovové kuličky; a posléze železnými

řetízky, na jichž koncích přidělány byly ostré háčky, jež se hluboko do těla zarývaly, až i celé kusy masa z něho vytrhovaly. Tak bývalo obyčejem činiti odsouzencům tak dlouho, pokud soudce nedal znamení, aby katané v hrozně práci své ustáli. Mnozí odsouzenci při ukrutném trestu tom ducha vypustili. Pán Ježíš vyznal Sám ve zjevení svaté Gertrudě, že tehdy více než 5000 ran dopadlo na nevinné, přesvaté Tělo Jeho!

„A proč jsi tehdy tolik trpěl? Co jsi zlého učinil?“ táže se svatý Augustin, rozjímaje o zbičovaném Páně. A sám si odpovídá, řka: „Ó Ty jsi nevinnen, ale já jsem příčinou těchto hrozných muk Tvých!“

Ano, my jsme příčinou hrozného zbičování Páně všichni! Ohavně obnažiti dal panenské Tělo Své za ohavné nestydatosti naše! Ukrutné muky snášel na přesvatém, nevinném Těle Svém, aby odčinil hříchy těl našich, kterých dopouštěli jsme se mlsotou, nestřídmostí, labužnictvím, ano jakýmkoli způsobem, jímž zvířecí částce jeho jsme hověli. A nesčíslný jest počet hříchů lidí tělesných: a proto nevyslovná jest i muka Páně, jak popisuje ji také evangelista Zákona Starého, Isaiáš prorok, slovy: „Od spodku nohy, až do vrchu hlavy není na Něm místa zdravého, ale jest samá rána a zsinalost a oteklina!“ (1, 6.)

Kterak že se Jemu odplatíme za všechno, co při hrozném bičování vytrpěl pro nás? Zajisté nikterak lépe, než když umučené »Hlavy« snažiti se budeme stávati se vždy důstojnějšími »údy!« Když tedy bude oplakávati hříchů svých, jimiž ukrutné bičování Páně jsme zavinili, a činiti jako Petr, jenž těžce zhřešiv, vyšel

ven — ze svůdné společnosti — a plakal hořce! Když káratí budeme na sobě všecko přísně, a krotiti i umrtvovati zpuřné žádosti těla svého, po příkladu svatého Pavla, jenž o sobě napsal: »Tresci tělo své, abych snad jiným káže, sám nezahynul.« (I. Kór. 9, 27.) Když se pevně o to zasazovati budeme, Bohá prosíce úpěnlivě za pomoc, bychom nespletali více trní ku bičování Páně: ale bychom v rádní síni Pilátově sbírali trnové pruty, krví Páně potřísněné, jako růžemi červenými poseté, a z těch, bychom uvíjeli věnec, ježž bychom odtud vzali na památku předsevzetí svých; a modlíce se případný desátek růžence bolestného o přeukrutném zbičování Páně, zabezpečili si přímluvu Královny mučenníků, aby ona tomu nedopustila, by přesvatá krev Božského Syna jejího při nás na zmar přišla, ale toho způsobila, bychom krví, jež při bičování Pána Ježíše v domě Pilátově tekla, na duši i na těle byli obmyti, očištěni, posvěceni. A jako Pán Ježíš po bojích svých byl v nebesích po pravici Otce Svého před celým dvorstvem nebeským oslaven, ano na hoře Táboru jako v předobrazu slávu Svou budoucí před apoštoly jakožto svědky zjevil: bychom po bojích, utrpeních i vítězstvích nad samými sebou v životě tomto hodnými učinění byli také na nebeské slávě i blaženosti Jeho podíl míti s přesvatou Matkou i všemi svatými Jeho. Amen.

III.

Na neděli třetí v postě.

Kde byl Pán Ježíš trním korunován?

Když byli katáné Pána Ježíše v domě Pilátově ukrutně zbičovali, jak měli nařízeno: přidali Jemu ještě nových muk o své ujmě, čehož jim nikdo nenakázal. Uslyševše totiž, že Pán Ježíš pravil se býti Králem, a vidouce Jej tak zhanobeného a ztýraného: umínili si ve zlomyslnosti své, učiniti si z Něho ještě i posměch, jakožto z nepravého Krále. I vhodili tedy na rozedrané přesvaté Tělo Jeho na místě nachového pláště královského — sprostý plášť vojenský barvy červené; vložili na místě žezla zlatého — vetchou třtinu do ruky Jeho; posadili Ho na místě na skvoucí trůn — na tvrdý kámen; vsadili na přesvatou hlavu Jeho na místě koruny, drahokamy vykládané — korunu trnovou. A napotom Jemu s potupou holdovali, poklekajíce před Ním a rouhavě volajíce: »Zdráv bud Králi!«

Na hrozné utrpení toto pamatuje nás tajemství třetího desátku růžence bolestného, které klademe do Zdrávasů za slovem Ježíš, říkájící:

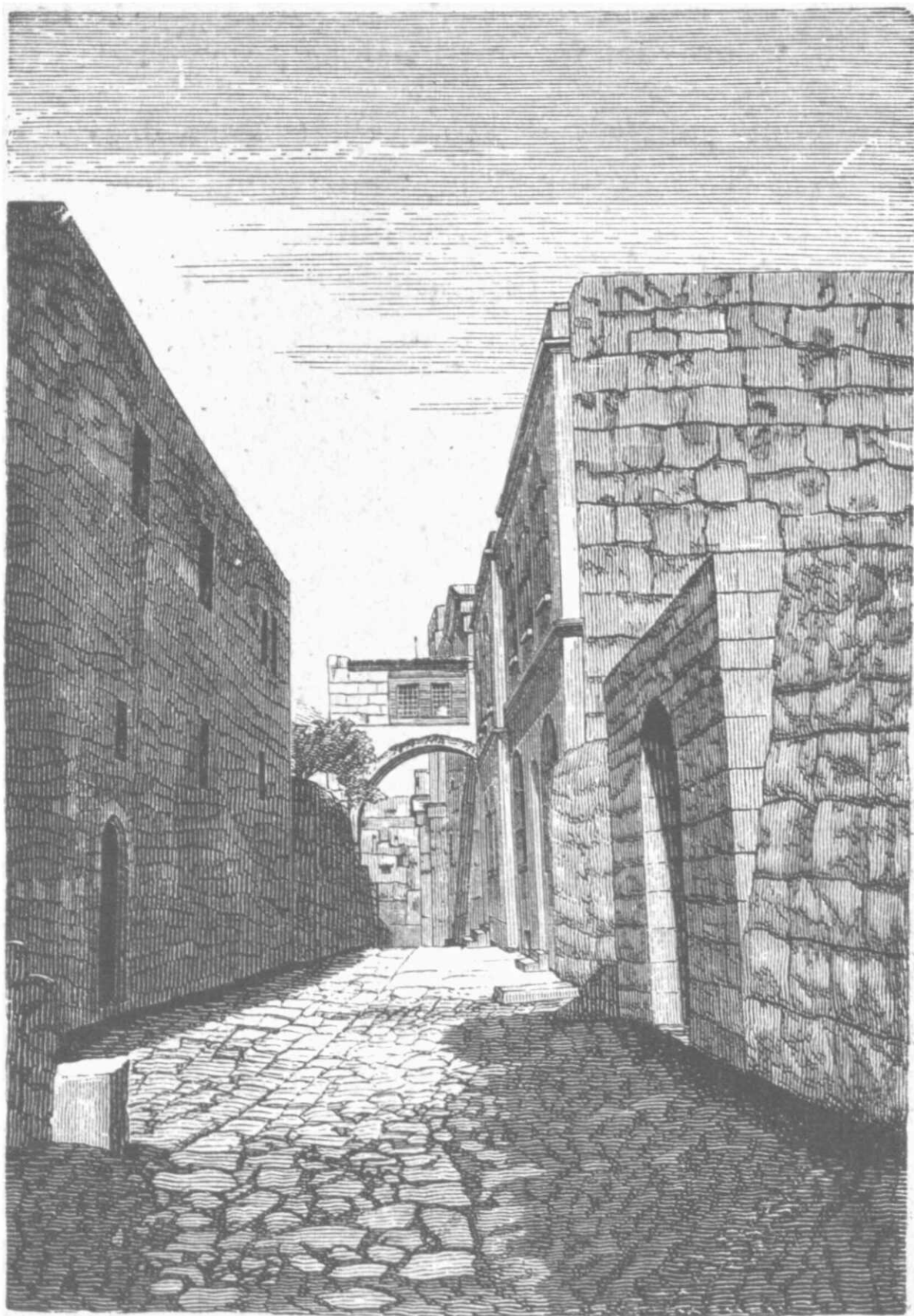
»který pro nás trním korunován byl.«

Když se katané Pánu Ježíši po chuti své narouhalí, vyvedl Ho Pilát ven ze soudního domu, a představil Ho shromažděnému lidu, aby Ho všichni jakožto odsouzence spatřiti mohli, s jakési dlouhé pavlače před domem, v němž Jej byl vyslýchal a zbičovati kázal. I prohlásil: »Ecce homo,« t. j. »ejhle člověk!« jakoby řekl: Podívejte se přece na Něho, jak jest ztýran, a

sudte, zdali již jen člověku více podoben jest! Snad nechtěli byste ještě i smrti Jeho? Vždyť, provinil-li se proti vám v pravdě, již dosti asi za to vytrpěl!

Kamenná pavlač, s které Pilát Pána Ježíše lidu ukazoval, z části posud stojí. Spočívá na třech obloucích, jež pnou se od severu k jihu, a byla při západní části domu Pilátova. Při rozkotání Jerusalema za císaře Tita L. P. 70. vzal i hrad Antonie za své, a tyto tři oblouky pavlačové byly většinou zasypany rumy. Nyní jest jižní oblouk rozbořen, a na místě jeho stojí indická modlitebna. Oblouk severní vestavěn jest do kostela, při němž od roku 1856. jest klášter, zvaný »ecce homo.« V tom klášteře žijí a působí jeptišky, zvané »dcery sionské,« majíce tu siročinec pro 60—100 dívek, veřejnou školu, lékárnu a jiné ústavy dobročinné.

V tomto kostele klášterním mají jednoduchý hlavní oltář, ale vystavěný z kamenů staré křížové cesty, to jest z kamenů, kterých Pán Ježíš při krvavé cestě Svě nohama Svýma skutečně se dotýkal. Poněvadž při rozkotání Jerusalema v ulicích nahromadily se rumy, přišla tato stará cesta pod ulici nynější, a leží na některých místech až i o dva metry níže, než dlažba nynější. Kameny z křížové cesty Páně byly tedy z rumů vyhrabány a tu v oltář sestaveny. A za tímto oltářem právě jest viděti část onoho severního oblouku, prostého, zvětraleho, jenž ale jest němým, kamenným svědkem utrpení Páně. Nad tím obloukem jest výklenek, a v něm krásná mramorová socha Pána Ježíše, trním korunovaného, a nad ní nápis se slovy Pilátovými: »Ejhle, Král váš!«

Oblouk, z něhož Pán Ježíš ukázán byl lidu.

Prostřední oblouk pavlače, s které Pilát Pána Ježíše trním korunovaného lidu ukazoval, stojí posud o sobě, opíraje se severním svým podstavcem o klášter »dcer sionských.« Vede pod ním nyní ulice. Vrchol jeho, jakož i celé pavlače, byl kameny vydlážděn, a proto slulo místo to řecky Lithostrotos, a židovsky Gabbata, jak připomíná evangelista Páně Jan (19, 13.), jako by řekl česky »místo kameny vysázené.« Na místě tom seděl také Pilát na soudné stoličce, když Pána Ježíše odsuzoval. Po straně tohoto prostředního oblouku zazděny jsou dvě tabule, o nichž se vypravuje, že na jedné stál Pán Ježíš, trním korunovaný, a na druhé Pilát, když Jej se svrchu tohoto oblouku lidu ukazoval.

Tak jsou tedy místa, jak se nyní poutníkům do Jerusalema přicházejícím, ukazují. Tu tedy v duchu putující, zříme síň, v které u sloupu byv hrůzně zmrskán, byl pak Pán Ježíš od žoldnéřů trním korunován a jakožto král zneuctěn. Na té povýšené prostře nad oblouky poškleboval se Pilát i Pánu Ježíši, i židům, kteří smrti Jeho se domáhali, an ukazuje jim Ho, pronesl: »Ejhle, Král váš!«

Ale jak přepodivné jsou cesty Prozřetelnosti Božské! V čem ukrutníci Pánu Ježíši se rouhali: právě v tom úmyslně Božím napomáhali! Kristus Pán v pravdě jesti Král! Ano, On musel býti Králem, měl-li přemoci posud nepřemoženého panovníka tohoto světa — dábla. Dábel zajisté jest oným silným ozbrojencem, o němž vypravuje Spasitel v dnešním evangelium, že ostříhal síň své, to jest říši svou, a vládl v lidech skrze hříchy, ku kterým je sváděl, a před nimiž nás varuje svatý

Pavel v dnešní epištole. Dábel mohl tedy teprve tehdy přemožen býti, když by přišel silnější, nežli byl on, a Ten všecku zbroj by jemu odňal. A Pán Ježíš jej přemohl, moc jeho zlomil, neškodným ho učinil. Podobá se nyní dle slov svatého Augustina, zlému psu, na řetěze uvázanému, jenž poškozujíc toliko toho, kdo svévolně k němu přichází, s ním svévolně si hraje, v štěkání jeho čili v svůdných nášeptech jeho dobrovolné zalíbení má.

Poněvadž Pán Ježíš z moci ďábla nás vysvobodil, krví Svou Si nás vykoupil: jsme my opravdově majetkem Jeho, a On jest naším Pánem, naším Králem. A že Králem naším jest, i korunován býti chtěl. Za naši pýchu, v které jsme Bohu odpírali cti a poslušnosti, On nesl korunu trnovou! Za marnivost naši v oděvu, On dal se přiodíti šarlatem hanby. Za lakotu naši On měl pro potupu v ruce třtinu na místě žezla! Za naše řeči rouhavé, nestydaté, utrhačné: On dal se od pochopů tupiti, hanobiti, porouhávati!

Ó předstupmež v duchu s lidem zvědavým před oblouk, na němž Pána Ježíše Pilát ukazuje, i my, a vstipme si v živou paměť, ano v duši celou obraz Syna Božího, za hříchy naše trním korunovaného, v království Svém pro naše spasení potupeného! A tu se srdcem skormouceným, s myslí lítostivou, opravdově rozžalostěnou, slibme Jemu napravení života svého, jak nás v posvátné té době svatopostní Církev svatá hlasem mateřským k tomu zve. Přisahejme Jemu nezlomnou věrnost při vetchém žezlu Jeho, při trnové koruně Jeho, a slibme, že usmířivše pro zásluhy Jeho, na nás roz-

hněvaného Otce Jeho, od té doby vždy věrně cestami přikázání Jeho kráčet budeme, a kdyby to mělo býti, jako při svatých mučennících, třebaš až do těch hrdel i statků!

A pro časté upamatování na ty a takovéto přípovědi své, často modleme se růženec bolestný, do něhož vkládají se tajemství, pamatující na hrozné utrpení Páně za smazání hříchů našich, za spasení naše! Tento týden ale pamatujme při modlitbě růžencové zvláště na Spasitele svého, jakožto Krále trním pro nás korunovaného! A pamatujíce na utrpení Páně a oslavujíce při tom i neposkvrněnou, sedmiboletnou Rodičku Jeho, učiníme se hodnými přímluvy její, aby král, za nás trním korunovaný, nehleděl více na nepravosti naše, ale vzpomínal spíše na milosrdenství Své, z kteréhož se za nás obětoval; aby nám hříchů našich znechutil, a za ně spíše na světě trní utrpení, po smrti ale, jakožto věrným kajicníkům, korunu věčné slávy popřáti ráčil. Amen.

IV.

Na neděli čtvrtou v postě.

Kudy Pán Ježíš kříž nesl?

Vidouce zástupové veliké skutky Pána Ježíše, že zázračně uzdravoval nemocných, křísil mrtvé, poroučel větrům i bouři, několika chleby a rybami nasýtil tisíce lačných: chodili za Ním, žádostivi jsouce i duchovního

pokrmu z úst Jeho. A tak jest až posud. Ač Pán Ježíš nekráčí v tělesné podobě viditelný mezi námi, přebývá nicméně uprostřed nás, jako dobrý pastýř uprostřed oveček svých. Přebývá v nejsvětější Svátosti Oltářní jakožto Bůh i člověk, na nesčetných oltářích, a tam k Němu přicházejí nesčíslní zástupové, hledající u Něho a nalézající v křížích útěchy, v pochybnostech poučení, v opuštěnosti nejsladších rozkoší.

A této lásky Páně za života Jeho pozemského viditelného, a v nejsvětější Svátosti neviditelného si připomínající, následují Ho zbožní věřící zvláště rádi na oné hrozné cestě, již vykonal, kráčeje s těžkým křížem na Kalvarii. Převážnou většinou činiti mohou tak ovšem toliko duchovně, konajíce pobožnost křížové cesty toliko před obrazy, jako to činíváme v době svatopostní také my před svou krásnou křížovou cestou, jež při slavném posvěcení obdařena byla těmitéž odpustky, jaké získati lze na samých posvátných místech křížové cesty v Jerusalemě. Tam konají poutníci pobožnost křížové cesty právě na těch místech, kudy Pán Ježíš tělesně kráčel, která krvavými stopami znamenal, jak nás na to pamatuje čtvrtý desátek růžence bolestného, do jehož Zdrávasů vkládáme za slovem Ježíš tajemství:

»který pro nás kříž nesl.«

První štaci, čili první zastavení křížové cesty konají v Jerusalemě v kapli, jež stojí na místě, kde Pán Ježíš ke sloupu přivázaný byl hrozně zbičován. Odtud jde se podle kláštera »dcer sionských«, jenž přistavěn jest k oblouku, s něhož Pilát Pána Ježíše trním korunovaného lidu ukazoval, jak jsem o místech těch

Cesta bolestná.

vykládal předešlé dvě neděle. Blíže oblouku toho koná se druhá štace na památku, že zde Pán Ježíš na se kříž přijal.

Odtud vede cesta směrem západním. Asi 180 kroků po ní učinivše, stojíme před sloupem, jenž označuje třetí štaci, totiž místo, kde Pán Ježíš poprvé k zemi klesl. Sloup ten opírá se o zeď kapličky, v níž sloužívá se mše svatá. Proti ní jest vchod do velikého, nádherného poutnického domu rakouského, vystavěného z milodarů z říše rakouské pocházejících, v němž každý poutník rakouský obdrží buď zdarma anebo za mírný poplatek byt i celé tělesné zaopatření. L. P. 1869. sám císař pán byl tu hostem.

Čtyřicet kroků dále, směrem jižním, jest čtvrtá štace, pamatující na místo, kde Pán Ježíš potkal svou milovanou Matičku, která z příčné, úzké ulice tu Jemu vstríc vešla. Jindy býval tu kostel, nazvaný »Panny Marie v mdlobách«, ješto přeblahoslavená Panna, spatřivši nejsvětějšího Syna svého pro nás tak zohaveného a ztrýzněného, do mdlob tu upadla. Turci, zmocnivše se svatého města, kostel ten rozbořili, a vystavěli si tu lázně. Nyní leží vše v ssutinách.

Třicet pět kroků ulicí na pravo, vzhůru do kopce učinivše, spatříme na rožním domě po levé ruce čtyřhranný výklenek, a v něm červený kámen s nápisem pátá štace. Jest to místo, kde Šimon Cyrenský nucen byl, aby Pánu Ježíši pomohl kříž donést. Kámen ten poutníci zbožně líbají, poněvadž prý ztrýzněný Pán Ježíš, tudy krácející, klesající ruku Svou oň opřel, jak nepatrný již otisk na kamenu posud ukazuje.

Po dalších 115 krocích vzhůru leží napříč v ulici založený kus sloupu, u něhož koná se šestá štace. Kus sloupu toho označuje, že v řadě domu po levé ruce měla dům svůj svatá Veronika, odkudž vyšla, aby Pánu Ježíši podala roucho k utření obličeje, krví vlastní a slinami nepřátel zohaveného. Pán Ježíš vtiskl krvavý obličej Svůj do roucha toho, a vrátil ho na památku útrpné Veronice. Památné roucho to s vytištěným obličejem Páně chová se nyní jakožto převzácný poklad ve světovém chrámu svatého Petra ve Vatikánu v Římě.

Odtud vede křížová cesta, 90 kroků dlouhá, pod klenutím, na jehož konci bývala za času Páně brána, kterou vycházelo se z města na venek. Brána ta sloula »soudní«, poněvadž při ní býval z povýšeného místa odsouzencům ještě jednou ortel jich veřejně předčten. Totéž učiněno i Pánu Ježíši na místě tomto, a sice předčten Mu ortel se sloupu tu umístěného. Na místě tom, nad oným sloupem vystavěna jest od františkánů, kteří nejen o památná místa v Jerusalémě, ale o celou svatou zemi nesmrtelných zásluh mají, pěkná kaple, v které koná se sedmá štace, pamatující nás na to tajemství, že Pán Ježíš pod křížem Svým klesl tu podruhé. Ku kapli té přilehá výchovný ústav pro dívky, pod správou jeptišek.

Další cesta vedla jindy za městem; nyní místa ta jsou novým Jerusalémem rovněž zastavena. Vykonavše tu na 50 kroků vzhůru, předstoupíme před řecký klášter, který se po levé ruce rozprostírá, a při tom koná se osmá štace, označující místo, kde Pán Ježíš minul pláčící ženy, kteréž odtud ku smutnému průvodu přihlížely.

Od klášterní té štace vede klikatá cesta ku zadní straně velkolepé svatyně Božího Hrobu, kde položený sloup označuju devátou štací, totiž místo, kde Pán Ježíš klesl po třetí.

Ostatních pět štací křížové cesty koná se již ve velechrámu samotném, jenž se rozkládá na hoře Kalvarii na těch místech, kde Pán Ježíš byl ukřižován i pohřben.

Těmito tedy místy krácel uprostřed dvou lotrů Pán Ježíš, na smrt vysílený, nesa si, jako Isak, obětní dřevo na zedraných ramenou svých, jak si na děj ten pamatujeme v tajemství čtvrtého desátku růžence bolestného, říkájce: »Ježíš, který pro nás těžký kříž nesl!«

Na této cestě musel mečem bolesti prokláti věrné Srdce starostlivé, milované Matičky Své, když Jej tu potkala. Žalost spůsobil nemnohým věrným ženám, které s pláčem Ho následovaly. Tu jedné krvavou památku zanechal na rouchu jejím. Tu obtížným stal se i cizinci, Šimonu Cyrenskému, kterého přinutiti museli, aby Jemu pomohl kříž donést na místo popravné.

Avšak Pán Ježíš nenesl tu kříže Svého pro Sebe, ale za smazání hříchů našich, a aby s křížem předcházejí jakožto Pastýř, naučil nás, ovečky Své, kříže naše z lásky k Němu snášeti!

I posílá nám v nevýslovném milosrdenství Svém kříže obyčejně na pokárání za hříchy naše, aby trestaje nás mírněji na tomto světě, nemusel nás přísně trestati na věčnosti. Posílá kříže také proto, aby zkusil ctnost naši, zdali ochotnými jsme následovati Ho i ve věcích

odporných, a zdali tedy láska naše k Němu jest opravdová, upřímná, odplaty věčné hodná. V tom zajisté spočívá vrchol vší dokonalosti křesťanské, abychom Bohu podrobovali se naprosto ve všech věcích, za všech okolností, jak i Pán modliti se nás naučil ve slovích: »Buď vůle Tvá, jako v nebi, tak i na zemi!«

V pravdě užitečno, ba nezbytně potřebno jesti nám, abychom při vrozené náklonnosti své ku zlému, na marnost všech věcí pozemských, na kterou tak rádi zapomínáme, kříži stále upomínáni byli. A z té také okolnosti se vysvětluje, proč na smrt za nás krácející Spasitel chtěl všem Svým milým upomínky na kříž Svůj zanechat. Proto probodnuto Srdce vlastní Jeho Matky sedmým mečem ukrutných bolestí, ježto měla býti »královnou mučenníků«, ba královnou všech svatých, vyvýšenou nade všechny nebeštany. Proto Šimon, jenž později světce se stal i s rodinou svou, poctěn jest dříve úlohou, aby kříž nesl za Pánem Ježíšem. Proto Veronika obdržela památku krvavou. Proto plačící ženy jsou poukázány, aby neplakaly tak pro utrpení Jeho, ale spíše pro hříchy své a dítek svých, jež mnohem horší tresty v zápětí mívají na věčnosti!

Zve-li tedy Spasitel: »Kdo chce býti učenníkem Mým, vezmi kříž svůj, a následuj Mne:« uposlechněme s ochotou pozvání toho, ať si Otec nebeský již kárá anebo zkouší. Zvláště s ochotou vezmeme na sebe ten kříž, který ukládá nám v době této svatá Církev, abychom, kdyby třeba bylo, i sebe více se zahanbiti, upřímně, věrně, zevrubně ve svaté zpovědi na sebe požalovali, čím jsme se proti Bohu, bližním svým

i vlastní spáse své byli provinili. Abychom také léčení duchovního otce s pokorou se podrobili, a věrně vše vyplnili, co nám jakožto pokutu čili pokání za provinění naše naříditi za dobré uzná.

Nestatečným-li se ale kdo k tomu všemu cítí, s tím větší důvěrou utíkej se k mateřskému Srdci bolestné Rodičky Boží, jež křížovou cestu Syna svého skrápěla slzami svými i pro nás! Ona, jsouc v pravdě »potěšením zarmoucených«, tě potěší, odpuštění u Syna svého, kříž za nás nesoucího, vyprosí, aby jsi po útrapách, bojích, křížích života tohoto za Pánem svým ku věčnému odpočinku a do slávy neskonalé vejíti mohl. Amen.

V.

Na neděli pátou v postě, zvanou smrtelnou.

Kde byl Pán Ježíš ukřížován?

Ačkoliv Pán Ježíš nesčíslnými zázraky na nemocných, mrtvých i v přírodě dokazoval, že jest všemohoucím, a tedy i tím, za koho se vydával: nenalezal přece obecné víry u židů, kteříž očekávali Mesiáše zcela jiného, a nehledali tak spásy duší svých, jako spíše chtěli skrze svého Mesiáše dodělati se panování nad ostatními národy, bohatství i slávy. Proto nepřestávali Pánu Ježíši, Jenž jim ničeho takového nesliboval, činiti

stále úklady, aby Ho mohli buď soudům odevzdati, nebo aspoň o vážnost oloupiti. Proto chtěli Ho již jednou a sice v Nazaretu se skály shoditi; a jak dnešní svaté evangelium vypravuje, chystali se Ho ukamenovati, předstírajíce, že Bohem se děláje, Bohu se rouhá. Na památku tu, že Pána Ježíše usmrtiti chtěli, slove neděle dnešní smrtelná. A smutek Církve nad tak velkou nevděčností židů vyjádřuje se rouškami barvy kající, jimiž kříže na oltářích ode dneška zahaleny jsou.

Avšak Pánu Ježíši židé ublížiti nemohli, pokud nepřišla hodina Jeho, to jest pokud nenastala doba, že by byl vykonal ku spáse naší vše to, co v Božské moudrosti Své za úkol na světě byl Si uložil. Teprve tehdy, když Jeho hodina přišla, a byla vůle Jeho, aby za nás obětován byl: jest zajat, po Jerusalemu smýkán, od židů i pohanů nespravedlivě odsouzen, a nastoupil obětní cestu Svou na horu Kalvarii, kde byl ukrutně ukřížován. A na tento poslední děj za nás poníženého života Páně pamatuje nás tajemství, jež vkládá se do pátého desátku růžence bolestného, a zní:

„Ježíš, Jenž pro nás byl ukřížován.“

Prvé, než Pána Ježíše skutečně na kříž přibili, učinili Jemu ještě některé hrozné bolesti. Na ty, a pak co učiněno jest s Ním, když ducha vypustil, pamatuje nás poslední pět štací čili zastavení křížové cesty, jež, jak předešle jsem již oznámil, konají se ve velechrámu Božího Hrobu.

Velechrám Božího Hrobu v Jerusalemě nesestává ale toliko z nějakého kostela obyčejné stavby a snad větších rozměrů, jak jsme uvyklí vídati u nás: nýbrž

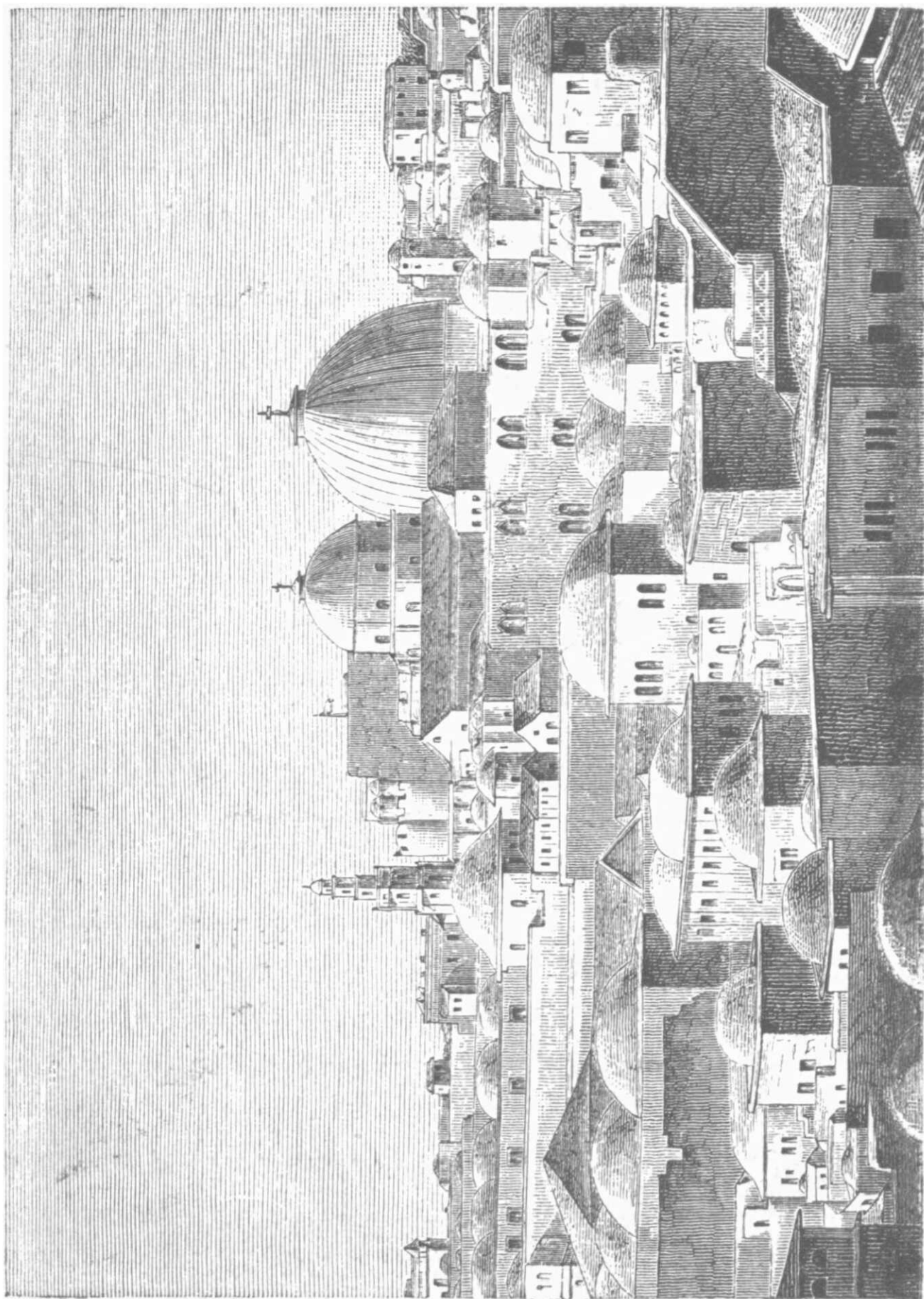
jest to celá řada staveb, označujících místa, kde Pán Ježíš poslední chvíle pozemského života svého strávil i také z mrtvých vstal. Jest to celá řada kostelů i kaplí, klášterů a jiných budov, k nim přistávených.

Dnes dokonáme tu jen duchovní pouť ku posledním pěti štacím, a půjdeme, jako ostatní, skuteční poutníci ve velechrámu činívají, s františkánským procesím, které se tu každého dne a sice o čtvrté hodině koná. Na cestě ku každé štaci zpívá se právě ku této štaci vztahující se píseň, podobně jako my činíme, pobožnost křížové cesty konajíce, a přidává se toliko to, že kněží památná místa okuřují a všichni při štacích zemi svatou líbají.

Toto procesí shromažďuje se vždy ve zvláštní kapli Panny Marie, kde všichni napřed pokleknou před hlavním oltářem, pomodlí se modlitbu k úctě nejsvětější Svátosti, a pak konají procesí k těmto pěti štacím křížové cesty, a zastavují se mimo ně také ještě i u jiných osmi posvátných místech, ku př. v kapli sv. Heleny, vystavěné na místě, kde ta světice svatý kříž zakopaný našla.

Na Kalvarii, jež jest ve velechrámu samém, vystupuje se po stupních. Vrchol její jest nyní jen 15 m. dlouhý a 13 m. široký. Na nej památnější místo to, krvi Páně posvěcené, smrti Páně proslavené, každý věřící toliko s nejhlubší uctivostí ano s tajemnou hrůzou vystupuje.

Desátá štace koná se na místě, kde Pána Ježíše katané rouch Jeho zbavili, načež, jak bylo zvykem učiniti s rouchy odsouzenců, o ně se dělili, a sice tak, že je rozdělili na čtyři díly, a o roucho nesešité, dle

Pohled na okolí velehrámu Božího Hrobu.

vypravování, od samé Panenské Matky Jeho utkané, metali los. Posvátné ~~místo~~ to označuje ve velechrámu zvláštní kaple.

Jedenáctá štace pamatuje na místo, kde katané Pána Ježíše na kříž přibíjeli. I toto místo označeno jest zvláštní kaplí, na jejíž oltáři jest obraz, jenž hrozné dílo to představuje. Od stropu visí veliké lampy, jež místo to stále osvěcují.

Dvanáctá štace jest na místě, kde Pán Ježíš, na kříži povýšený umřel. I toto místo významné ozdobeno jest zvláštní kaplí. Na oltáři jejím stojí veliký kříž s Ukřižovaným, a po obou stranách jeho stříbrné sochy Matky Boží a svatého miláčka Páně Jana, a sice za stolem oltářním, vše v životní velikosti. Před oltářem kaple té jest stříbrná deska, mající uprostřed kulatý otvor, a kolem něho nápis, svědčící, že zde právě jest to místo, kde stál kříž Pána Ježíše, na němž On spásu lidského pokolení vykonal. V pravo a v levo od místa pro kříž Páně naznačují dva černé kameny místa, kde byly kříže obou lotrů zasazeny. Tyto tři kříže nestály v jedné řadě, jak často u vás vídáme při tak zvaných »Božích mukách«: nýbrž kříž Pána Ježíše stál o něco do zadu, tak že všechny tři kříže tvořily pospolu trojúhelník, a Pán Ježíš tedy, na kříži vise, oba lotry před Sebou viděl a s nimi mluvit mohl, maje při tom obličej obrácený ku západu, a město Jerusaleem tedy za Sebou.

Mezi místem, kde byl kříž Pána Ježíše, a kde byl kříž lotra kajícího, jenž pněl po pravé ruce Páně, jest ve skále trhлина, přikrytá stříbrnou deskou, která se

odšoupnouti dává. Trhlina ta stala se při skonání Páně, a jde skrze skálu až na úpatí Kalvarie, do kaple praotce našeho Adama, který tu prý pochován byl. Vypravuje se, že trhlinou tou tekla Krev Páně přesvatá až na lebku Adamovu, a tak od hříchu, v ráji spáchaného ji obmyla.

Třináctá štace koná se na místě, kde mrtvého Pána Ježíše vložili přebolestné Rodičce Jeho do klína. Místo to označeno jest zvláštní kaplí, na jejímž oltáři vyobrazena jest sedmibolestná Rodička Boží.

Čtrnáctá štace označuje památku pohřbu Páně. Než Josef z Arimathie a Nikodem mrtvého Těla Páně do hrobu uložili, položili Ho na červenou, kamennou tabuli, a po způsobu u bohatých židů obvyklém, Ho umyli a drahými mastmi pomazali. Tuto kamennou tabuli obkličují ve velechrámu vysoké, umělecky zhotovené svícny, na nichž stále četné lampy hoří. Mnozí poutníci dávají si tu podle kamene toho naměřiti plátno, z něhož dávají si pak doma rubáš zhotoviti, aby v něm pohřbeni byli.

Zde jsou tedy ta památná místa, kde smazána byla vina člověčenstva. Adam vztáhl ruce, aby jedl se stromu zapovězeného, a vyšinul se tak z cest Hospodinových: a na stromu kříže Synu Božímu za to přesvaté ruce i nohy Jeho přibili katané. Adam oloupil sebe i dítky své skrze hřích svůj o roucho svátosti a spravedlnosti: a proto Adam druhý, Pán Ježíš umírá obnažený na kříži! Výčitky svědomí trápily Adama skleslého v ráji: a trním korunovanou sklání Pán Ježíš hlavu Svou umírající ku zemi. Hříšník po Bohu ztraceném vzdychá: a

nebeský Slitovník volá: »Žízním!« »Bože můj, Bože můj! Proč jsi mne opustil?« Hrozná byla nevděčnost Adamova, nesmírné bylo jeho provinění, an za tolik lásky svého Stvořitele ani v tak nepatrné věci, jakou mu ukládal, poslechnouti Ho nevolil, ale sám bohem býti chtěl: a nevýslovné byly také hrůzy a muky Spasitele našeho již před ukřížováním Jeho, zvláště ale, když s rachotem kříž, ku kterému byl přibit, do jámy spustili, ježto veškeré rány Jeho najednou se nejen otevřely, ale i rozšířily. A v té muce hrozně vytrval po celé tři hodiny!

Těšívají se hříšníci v bláznovství svém, že Bůh jest příliš dobrotivým Pánem i Otcem, než aby našim trestům a mukám chtěl, a domnívají se, že všechnu jejich svévoli proto bez trestu nechá! Ó jak se klamají v zaslepenosti své! Pojďte a vizte, volám, vy všichni, kteříž neostýcháte se Bohu za všechna Jeho dobrodiní hanebným nevděkem spláceti: Jestliže na nejnevinnějším, nejsvětějším Synu Svém, jenž hříchy lidské smazati chtěl, takto je trestal: co učiní teprve hříšníku samotnému, nebude-li pokání činiti v čas? Což nikdy jste neslyšeli, že hrozno jest upadnouti do rukou trestajícího Boha?

Ó rozjímejme o těch hrozných tajemstvích, v duchu kráčejíce po oněch posvátných místech, kde Pán Ježíš za nás obět smírnou dokonal, a slyšme důtklivého hlasu Církve Páně, zvoucího nás mateřsky zvláště v tomto čase svatopostním ku nápravě života! Modlíce se v růženci bolestném tajemství: »Který pro nás byl ukřížován«: obračejme zraky své ku přesvatému Prostřed-

níku, Jenž za nás v nevýslovných mukách na kříži umírá, ne aby nás zahubil, ale spasiti mohl! Nechtějme s lehkomyšlnými opovážlivě na milosrdenství spolehati: ale snažme se posvátnou nadějí v zásluhy a pomoc Ježíše Krista v srdcích svých oživovati, Jenž pokání činícím slibuje, že kdyby hříchové jich byli jako červec, jenž jest červenou barvou téměř nezrušitelnou, pokáním zbělejí jako sníh! Jen učiňmež, co On za podmínku Si klade: vyznejme se upřímně, úplně s nelíčenou skroušeností z hříchů svých knězi Jeho na místě Jeho, a přijměme s pokorou pokutu, kterou on jako duchovní lékař jakožto užitečnou nám uzná, a přidejme na usmíření uražené Božské velebnosti, seč síly naše stačí: na modlitbách, postech, zapíráních, almužnách!

A tak činíce, a Matku Boží překrásnou modlitbou růžencovou za pomoc vzývajíce, přesvědčíme se i my, jako milionové jiných ctitelů jejích: že není slýcháno, aby byla toho opustila ta, jež s Pánem Ježíšem za nás spolu trpěla, za nás Jej i sebe obětovala, abychom od hříchů svých očistěni, hodně Beránka velikonočního přijali, s Ním na dále v nejlepší shodě žili, a i po své vlastní smrti s Ním, s přeblahoslavenou Matičkou Jeho i se všemi nebeštany jednou spoluhodovati mohli. Amen.

VI.

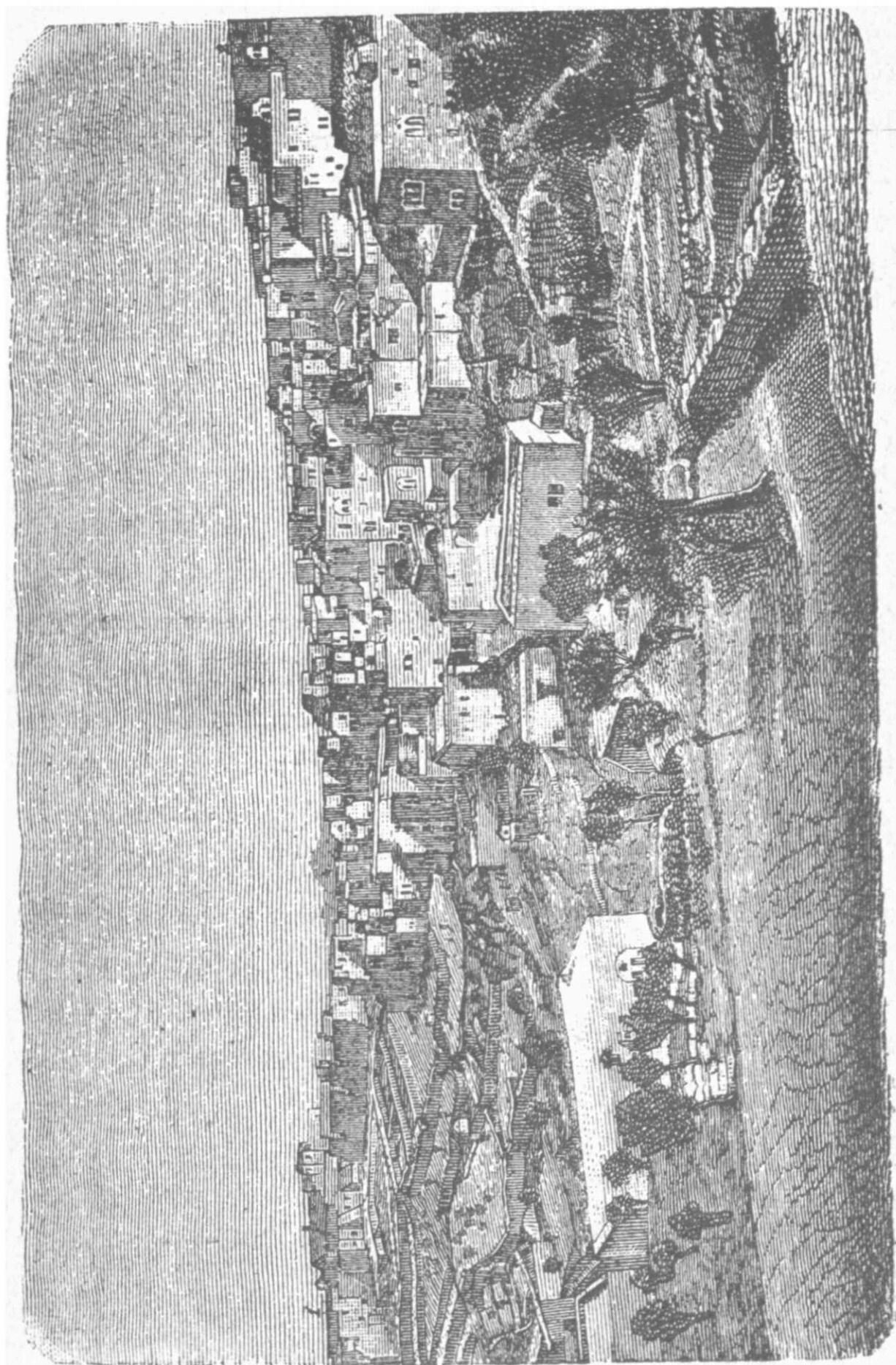
Na den svatého Josefa, pěstouna Páně.

Kde svůj úřad pěstounský nastoupil?

Svatý Josef nastoupil vznešený úřad svůj, k němuž od Boha Otce povolán byl, v městečku Betlémě, v době, kdy se tam Pán Ježíš, Syn Boží, narodil. V dnešní den, památce jeho zasvěcený, zvu vás, nejmilejší, k duchovní vycházce do Betléma, na místo to památné. Zvu vás slovy, jakými se tam zvali pastýři, když od anděla o narození Vykupitele svého se byli dozvěděli. Právili: »Pojďme do Betléma a vizme tu věc, jež se stala, kterouž Pán ukázal nám!«

Betlém toho věru zasluhuje, nebo jest to místo, o jehož světovém ději od maličkosti jsme slýchali, a sněli; o jehož chlévu, jeslích, Jesulátku s pastýři a ovečkami zjevy andělskými každoročně zpíváme radostné písně vánoční.

Z Jerusaléma jde se do Betléma směrem jižním, a trvá cesta ta, vedoucí kolem četných míst památných, asi dvě hodiny. S výšiny, přes kterou cesta vede, jest rozkošná podívaná zpět, na stranu půlnoční, na památný Jerusalém. Na východní straně blýská se částka mrtvého moře, jež pokrývá pro smilstvo ztrestaná města Sodomu a Gomorhu. A na straně polední objevuje se nám na dvou pahorcích, uprostřed rozkošných sadů i zahrad, rozkládající se Betlém se slícnými svými domky. Toliko na straně své východní má Betlém velikou, starobylou, šedou stavbu, jako nějaký hrad. Jsou

Pohled na Betlém.

to pohromadě tři staré kláštery, z nichž toliko jeden patří katolíkům, a sice synům svatého Františka; a uprostřed těch klášterů jest velikolepý kostel Panny Marie, vystavěný nad místem, kde Spasitel světa jakožto člověk spatřil světlo světa, a svatého Josefa za pěstouna přijal.

Jako míst, kde Pán Ježíš zemřel a z mrtvých vstal v Jerusalemě, pohanský císař Hadrian kázal pohanskými chrámy znesvětit, aby se křesťanům zprotivilo, jich navštěvovati: tak učinil i v Betlémě. Na místě kde se Pán Ježíš narodil, dal vystavěti chrám nestydaté Venuši věnovaný, a obklíčil jej posvátnými pohanům háji. Avšak ač křesťané nemohli po dlouhou dobu míst jim tak památných uctívati, nezapomněli na ně přece nikdy, jak o tom máme dějepisná svědectví, sahající až do druhého století po Kristu Pánu, do časů svatého Justina, mučenníka Páně, a spisovatele církevního. Když pak křesťanství nad pohanstvím zvítězilo, přišla svatých míst v Betlémě uctít svatá Helena, matka prvního císaře křesťanského, a kázala na místě narození Páně pohanský chrám sbořiti, a nový, přenádherný křesťanský zbudovati.

Týž stojí posud, jest ale bohužel! pro nepřátelství se strany Řeků, ve stavu smutném. Má pět lodí, jež od sebe odděleny jsou 48 statnými, umělecky vypracovanými sloupy, z nichž každý jest 6 metrů vysoký, svrchu krásnými hlavicemi korunovaný, a z jednoho kusu mramoru. Po zdích byly jinde překrásné obrazy, vyvedené ve zlaté půdě ze skládaných kameňků, čili jak se říká mosaikou. Obrazy ty jsou toliko z části zachovány.

V místech, kde bývá v našich kostelích hlavní oltář, vedou schody do podzemní jeskyně, kteráž jest oným bývalým chlévem, v němž se narodil Pán Ježíš. Jeskyně ta jest nízká, má stěny nyní stříbrem aneb mramorem obložené, a krásnými čalouny vyzdobené. Na východní straně v jeskyni jest bohatě vykrášený, 30 lampami stříbrnými nebo zlatými, ve dne v noci osvětlený výklenek, a v tom oltář. A pod stolem oltářním skví se stříbrná hvězda, kolem které napsána jsou přepamátaná slova: »Zde se z Panny Marie narodil Ježíš Kristus.«

O něco dále odtud jest nízká kaple, mramorem obložená, na místě, kde stály jesličky Páně, jež svatá Helena dala stříbrem obložit. Jesle ty přenešeny byly později do Říma, a chovají se tam posud, a sice ve velechrámu Panny Marie »u jeslíček«, anebo jinak zvané také Panny Marie Sněžné anebo Větší. A hned při této svatynce jest také oltář svatých Tří Králů.

Duchovní řádu františkánského konají tu denně procesí za zpěvů a modliteb ku svaté jeskyni, na místo, kde se Pán Ježíš narodil, kde Jeho jesle stály, kde se mu klaněli svatí Tři králové.

Odtud směrem západním přijde se chodbou k jiné podzemní kapličce, kde stojí oltář svatého Pěstouna Páně. Označuje ono místo, kde se jemu zjevil ve snách anděl, a ho napomenul, aby vzal Pannu Marii a Dítka její, a aby utekli do Egypta, ješto Herodes se chystal Ježíška zabít. Odtud vchází se pak po schodech vzhůru do kláštera františkánského, při němž jest zvláštní kostel, zasvěcený svaté Kateřině, kterýž jest zároveň kostelem farním pro katolíky betlémské.

Na svatého pěstouna Páně pamatují v Betlémě ještě také ženský klášter »sester svatého Josefa«, jež mají tam dívčí školu a lékárnu; dále siročinec pro chlapce, zvaný »u svaté Rodiny.«

Zde tedy dlela svatá Rodina, v opatrování daná svatému Josefu, jenž byl její hlavou. Proto také říkali pak židé Pánu Ježíši, že jest synem Josefovým, synem tesařovým. Tu uslyšel svatý Josef radostný chvalozpěv andělů: »Gloria in excelsis Deo«, to jest: »Sláva Bohu na výsostech, a pokoj lidem dobré vůle na zemi.« Zde vzal poprvé Božské Dítě na ruce své, zde počal se starati o Jeho výživu i o oděv, čehož by jemu mohli záviděti nejvznešenější panovníci tohoto světa, kdyby závistí hříchem nebyla.

Když anděl Gabriel zvěstoval Panně Marii vůli Boží, že se má zasnoubiti se svatým Josefem, nečinil zmínky o tom, že týž byl i z rodu královského: ale nazval ho toliko »mužem spravedlivým.« A evangelista Páně k jeho cti praví: »Josef, muž Marie, z níž narodil se Ježíš, Jenž slove Kristus.« A té cti, že směl býti mužem Bohorodičky, zasloužil si věru tím, že byl mužem spravedlivým, totiž mužem, jenž všechnu spravedlnost oproti Bohu i lidem věrně plnil, a tedy každému co nejsvědomitěji činil, čím komu na nebi neb na zemi povinen byl. Ctil tedy Boha nade všecko, a co nejdokonaleji s vůlí Jeho přesvatou se srovnával. Živil se poctivě řemeslem svým, spokojen jsa s výdělkem a nebaže po bohatství a slávě královských předků svých. Žil zbožně, spravedlivě a cudně. Pro Pannu Marii a Božské Dítě její neznal žádné námahy, nebyla mu

žádná cesta příliš obtížnou, žádná práce příliš odpornou. Žil proto i spokojeně v Betlémě, i v Egyptě, i v Nazaretu, poněvadž věděl, že všude jest v rukou Božích, a skonal také blaženě v rukou paňenské své snoubenky, a nejsvětějšího Schovanka svého, s nimž nyní za krátké utrpení se kochá a raduje, a radovati bude po celou věčnost!

Nahlédli jsme, nejmilejší! na okamžik do míst tak posvátných, do rodiny nejsvětější! Co jsme spatřili, toho snažme se co nejdokonaleji uvažovati, toho snažme se co nejlépe nápodobovati, aby, jako tam, i mezi námi byly sláva Bohu na výsostech a pokoj lidem dobré vůle na zemi. Snažme se po příkladu svatého Josefa pokoj a mír milovati, Bohu věrně sloužiti; poctivě svůj chléb si vydělávati; na tom, co nám Bůh ustědřil, přestávati, ješto jenom na krátku tu na světě budeme. Tak budeme nejlépe svatou Rodinu nápodobovati, a blahé štěstí, jehož svět dáti nemůže, zavládne v srdcích našich, v příbytcích našich, v obcích našich, a když všichni tak činiti budou, i v národech i vlastech našich! Zasloužíme tak totiž přímluvy blahoslavené Bohorodičky; spravedlivého, panického ženicha jejího; konečně i pomocnou Ruku Spasitele svého, abychom dle příkladu svaté Rodiny žijíce, i s tímto světem loučiti se mohli jednou se jmény na jazyku, volajíce: »Ježíš, Maria, Josef, Vám se poroučím, do svého náručí přijměte duši mou!« Amen.

VII.

Na slavnost Zvěstování Panně Marii.

Kde archanděl pozdravil Pannu Marii?

Dnes hodlám s Vámi, rozmilí v Kristu! vykonati nějakou delší pouť v zemi svaté. Z Betléma, kde jsme předešle svatého Josefa se snoubenkou jeho a Božským Dítěm jejím zanechali, vraťme se do Jerusaléma, a odtud půjdeme směrem půlnočním, cestou pro pěší asi na tři dny vypočtenou. V duchu přeletíme ovšem mžikem prostoru tuto, a zastavíme se za vysokými horami u rozkošného města, na výběžku hor v údolí vystaveného, jež básníci nazývají »květinou galilejskou«, jiní ale smrtelníci »Nazaret.«

Město Nazaret bylo od pradávna beze všeho významu, tak že, když apoštol Filip přišel ku bratru svému Bartoloměji se zvěstí, že našel Mesiáše, Ježíše Krista, a Ten že jest z Nazaretu: týž pohrdlivě zprvu se vyslovil, řka: »Zdaž může cos dobrého pojíti z Nazaretu?«

Nazaret proslaven jest teprve od té doby, kdy, jak dnešní evangelium vypravuje, poslán jest archanděl Gabriel od Boha do města tohoto ku Panně, zasnoubené Josefovi spravedlivému, jménem Maria, a všed k ní, jakožto Matku Mesiáše ji pozdravil. Později, když svatá Rodina z Egypta se sem navrátila, žil tu Pán Ježíš pak až do třicátého roku věku svého, jsa tu poddán panenské Své Matce i pěstounu Svému, prospívaje věkem, moudrostí i milostmi před Bohem i před lidmi. Odtud vykonal také jakožto Pacholík dvanáctiletý pouť do Jeru-

saléma. Zde chtěli Jej nevděční Nazaretští shoditi s vysoké skály, na které město jich stálo, do hlubiny, když se jim jakožto Mesiáš prohlásil.

Místo, kde svatá Rodina žila i působila, bylo křesťanům vždy posvátným. Sotva směli veřejně bohoslužby konati, zřídili tu již svatyně nad nimi, a k nim putovali četní poutníci z blízka i z daleka. Ba hned po seslání Ducha svatého přeměněn již skromný příbytek Panny Marie ve svatyni, kterou svatý Petr posvětil, a v které sám první mši svatou sloužil. Svatý Lukáš zhotovil pro svatyni tu kříž s Ukřížovaným, a sošku Panny Marie s Děťátkem z dřeva cedrového, jak se v něm až posud nalezá. V sedmém, osmém a třináctém století město i svatyně zvláště hrozně utrpěly od nepřátel víry. V poslední době pak město opět se povzneslo, a čítá nyní asi 6000 obyvatelů, z nichž jsou asi dvě třetiny křesťanů, a ostatní mohamedáni.

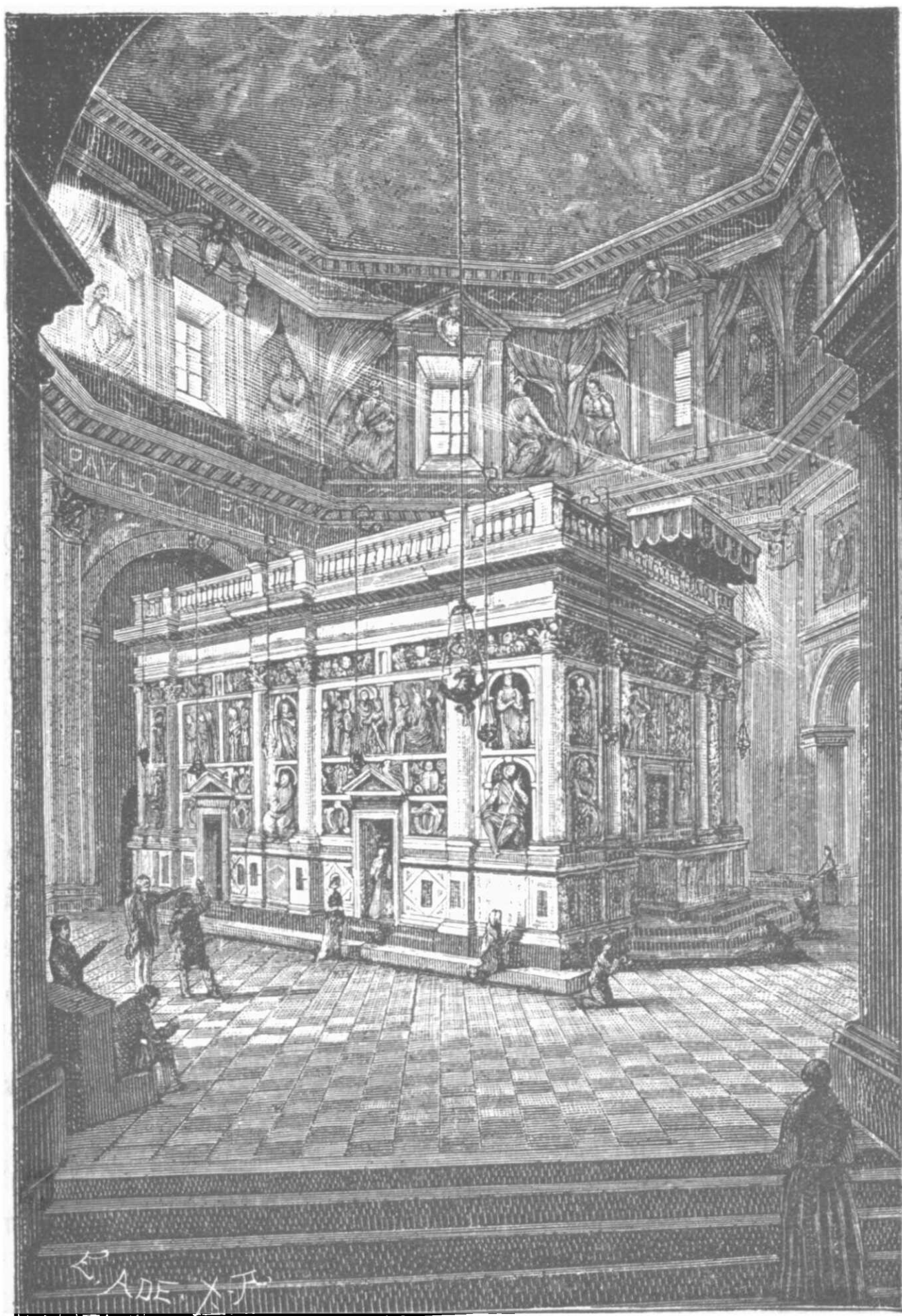
Svatyně, katolíkům v Nazaretě patřící, jsou nyní především kostel Zvěstování Panny Marie s klášterem OO. Františkánů. Dále kaple svatého Josefa na místě, kde míval on svou dílnu. Konečně kaple s mramorovým stolem, za níž Pán Ježíš seděl s apoštoly po svém vzkříšení, když si je byl do Galileje objednal.

V kostele Zvěstování Panny Marie jde se pod hlavním oltářem po schodech dolů do zvláštní kaple, kde se archanděl Gabriel Panně Marii zjevil, a radostné poselství jí zvěstoval. Na místě, kde tehdy stál, jest mramorový oltář, a pod ním nápis: »Zde Slovo Tělem učiněno jest.« Nad tímto místem byl jindy svatý domek,

v němž přeblahoslavená Panna přebývala, a sice vedle jeskyně, jež s domkem spojena byla, a k němu patřila. O něco níže odtud jest jiná jeskyně, kde měla svatá Rodina kuchyni.

Avšak domek samotný, v němž svatá Rodina bydlela, není na tom místě více. O čem tlusté knihy napsány byly, nemohu vám ovšem v málu slov povědět. Ale jen tolik sděluji, že když v třináctém století celá svatá země na potrestání nevěrných křesťanů upadla do moci Turků, Bůh Sám posvátný domek způsobem zázračným vzal pod ochranu Svou, a před zneuctěním uchránil ho tím, že ho dal odtud přenést od andělů, a sice v noci ze dne 9. na 10. května L. P. 1291. nejprvé do země Dalmacie, a dne 10. prosince L. P. 1294. do Italie, kde posud stojí. Tam nad ním vystavěn jest velkolepý, světoznámý chrám, a kolem něho povstalo celé lidnaté město, jež sluje Loreto.

Podivuhodná věc ta byla by k neuvěření, kdyby všemohoucímu Bohu něco nemožným býti mohlo. Že ale na pravdě spočívá, dokazují nám přčetná, nejprísnější vyšetřování se strany úřadů světských i duchovních, zejména se strany samé Stolicе apoštolské, následkem čehož ustanovena jest i výroční slavnost církevní »Přenešení svatého Domku«, jež slaví se každoročně dne 10. prosince, ve výroční totiž den, kdy zázračné toto přenesení od andělů se stalo. O velikém zázraku tom svědčí ale přeblahoslavená Panna Maria přede vším sama tím, že ctitelům svým ve velechrámu a Domku loretánském již nesčíslněkráté způsobem zázračným pomohla.

Svatý domek v Loretě.

Tak se také stalo, že pobožnost, kterou v Loretě na počest přeblahoslavené Panny konati začali, a sice při každodenním oprašování sošky, kterou svatý Lukáš zhotovíl, a jež zároveň se svatým Domkem i s ostatním příslušenstvím do Loreta přenešena byla, — po celém světě se roznesla, schválení římské Stolicy došla, a i Vám všem dobře známou jest pod jménem »litanie lore-tanské.«

Proto že přeblahoslavená Panna v Domku svém nesčíslných milostí ctitelům svým prokázala a stále prokazuje: na miliony poutníků ji tu již navštívilo a z vděčnosti tolik darů jí do svatyně té nanesli, že když revolucionáři francouzští svatyni tu L. P. 1798 oloupit přišli, asi za 90 milionů franků darovaných klenotů uloupiti mohli, a přece i nyní poklad její milionovou cenu má.

Což divu, že Matka Boží v Domku svém tolik milostí ctitelům Syna svého prokazuje? Bůh se pyšným protiví, pokorným ale dává milost svou. Čím kdo pokornější: tím Bohu i milejší, a milostí hodnější. Když přeblahoslavenou Pannu Nazaretskou anděl jakožto Matku Mesiáše, a tím i jakožto Královnu nebes pozdravil: tak málo pýchy v sobě pocítila, že v nejhlubší pokoře řekla: »Aj, já děvka Páně; staniž se mi podle slova tvého!« A proto ji Bůh povýšil nade všechny tvory, aby jméno její blahoslavili všichni národové; a činí jí po vůli vše, co ona chce, a pomáhá každému, za koho ona, ovšem ne tak pro čest svou, ale spíše pro čest Boží se přimlouvá!

Tříkrát denně zvoní se ku klekání, na památku zvěstování andělského, Panně Marii učiněného dnes, a

tolikrát také staví se jméno její podle jména Syna Božího, Pána našeho Ježíše Krista!

Ó zadívejme se v duchu v Nazaretě na ono místo, kde anděl Páně zvěstoval Panně Marii nebeské poselství; zaletme v duchu do vzdálené odtud Lorety, kde svatý Domek její se ctí, kde ona královsky odměňuje ctitelé své: a učme se na místech těch od Panny pokorné, opravdové pokoře v každém stavu, i nelíčené odevzdanosti do vůle Boží ve všech příhodách života, abychom ve štěstí nezpyšněli, v neštěstí nezmáломyslňeli; při svaté zpovědi na sebe upřímně žalovati se neostýchali; při svatém přijímání hodný stánek Pánu Ježíši připravili, Jenž přeblahoslavenou Pannu právě pro její nevýslovnou pokoru zamiloval a tolik vyznamenal. A čím pokorněji žíti i působiti budeme z lásky k Bohu: tím také po příkladu Bohorodičky, ano jejího přesvatého Syna samého více povýšení budeme na věčnosti. Amen.

VIII.

Na Veliký Pátek.

Kde byl Pán Ježíš pohřben?

Dokonali jsme právě památku na přehrozné umučení Páně. Dnes obětován Beránek Boží, aby sňal hříchy světa. Dnes vyveden na horu Kalvarii, tam v nevýslovné palčivosti, z nescíslných ran vycházející, vypustil duši o třetí hodině odpolední, aby klatbu sňal s duší našich, a jim odňal bázně hrobu i smrti věčné!

Až posud za nás nesmírně pokořovaný, počíná ale Pán Ježíš již při smrti Své a při hrobu Svém býti oslavovaným. Nebo při smrti Jeho veliké děly se zázraky: Škály se pukaly, hroby se otvíraly, mrtví v Jerusalemě se ukazovali, opona chrámová se roztrhla. A po smrti Jeho odešel Josef z Arimathie, muž bohatý, člen vysoké rady židovské, posud jen tajný učenník Páně, veřejně a zmužile ku Pilátovi, vyžádat si mrtvého Těla Páně, a vystrojil Jemu zároveň s jiným tajným učenníkem Nikodemem, slavný pohřeb blíže místa popravního, a sice ve vlastním hrobě svém.

I položili Pána do nového hrobu, v němž ještě nikdo pochován nebyl, poněvadž byl Adamem novým, přišedším napravit toho, co první byl pokazil. Položili Pána do hrobu ve skále vytesaného, poněvadž On jest skálou a kamenem uhelným stavby Církve. Položili Pána do hrobu cizího, poněvadž nezemřel za Sebe, ale za jiné. Pohřbili Ho v zahradě, poněvadž i první hřích spáchán byl v zahradě rajske, a On přišel tohoto slzavého údolí proměnit nám opět v ráj!

Církev svatá, představujíc nám v dnešních posvátných obřadech památku přebolestného utrpení Páně, nakazuje také, abychom stavěli »hroby Boží«, a zdobili je podobnými věcmi, jaké bylo lze spatřiti při pohřbu Páně skutečném, a takto se pamatovali co možná nejlépe na Toho, Jež lidu představoval svatý Jan Křtitel řka: »Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa!«

Nejslavnější Boží hrob, jak slušno, ovšem jest právě tam, kde Pán Ježíš ducha Svého vypustil a i pohřben byl. Když židé L. P. 131. po kolikráte již proti císařům

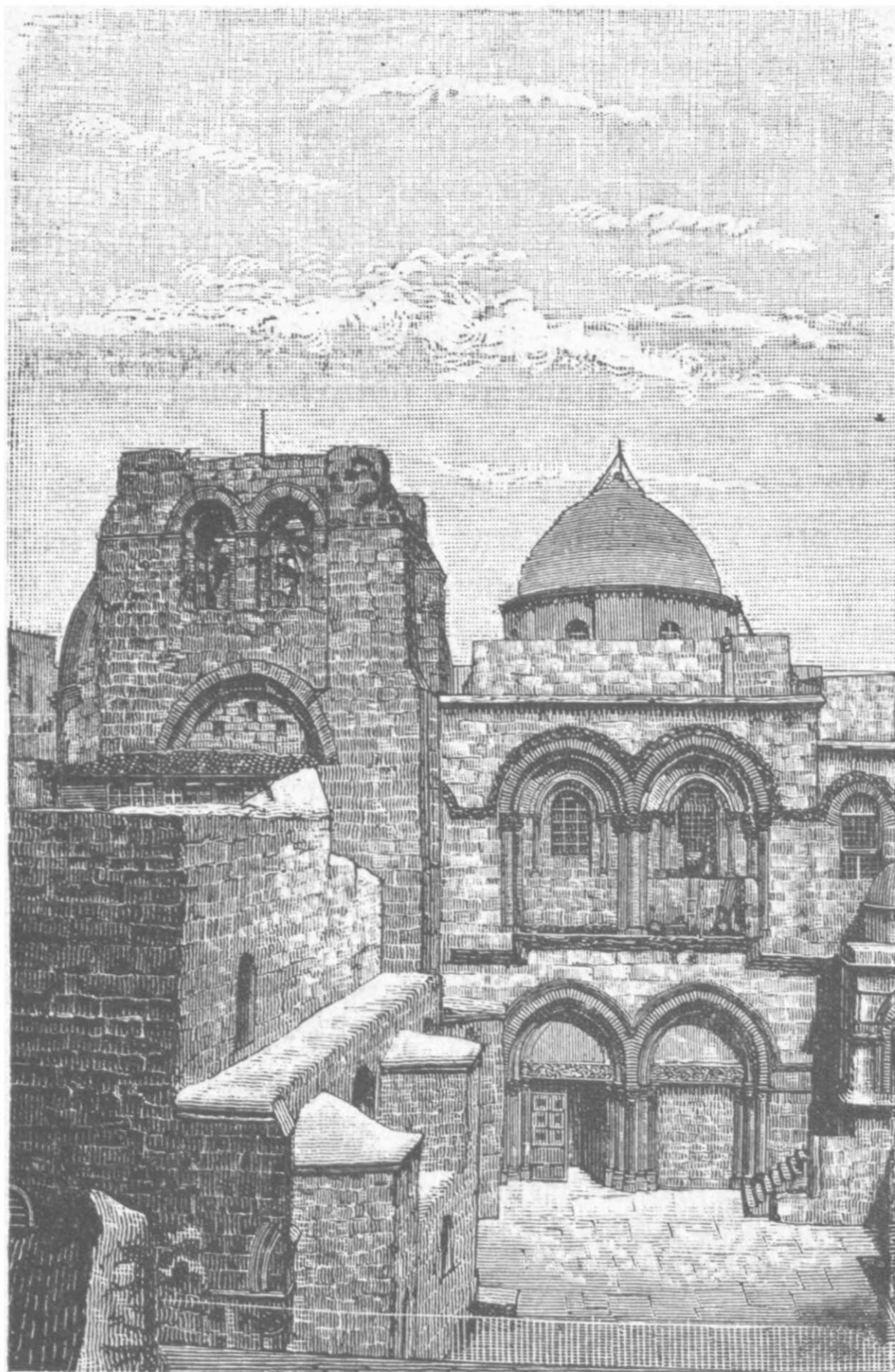
římským se vzbouřili, zakázal císař Hadrian, když židy opět podrobil, aby směli na dále v Jerusalémě přebývati; a poněvadž se domníval, že křesťané toliko odrudou židů jsou, zneuctil místa jim na výsost posvátná, aby je od navštěvování jich zradil. Tou měrou se stalo, že na hoře Kalvarii kázal postaviti sochu nestydaté Venuše; a na místě Božího Hrobu sochu Joviše. Ale právě tímto svým skutkem, i proti vůli své, místa přesvatá náležitě označil pro doby budoucí, pokojnější, křesťanům příznivější.

Ve čtvrtém století vystavěl první křesťanský císař Konstantin Veliký nádherný chrám nad Božím Hrobem, místa ta od pohanů zneuctěná, náležitě dříve očistiv. Chrám ten ale později mohamedáni pobořili. Na troskách jeho zbudovali ve dvanáctém století rytířští křižáci velkolepou stavbu, do které pojali také i horu Kalvarii i ostatní sousední místa posvátná, k účeli tomu přiměřeně jich upravivše. Chrám ten potrval ve své podobě až do L. P. 1808., kdy vyhořel, ale s některými změnami opět vystavěn jest.

Velechrám Božího Hrobu po pravidlu jest zavřen, a musí se za otevření ho platiti Turkům poplatek. Má jen jednu bránu, kterou se vejíti může, a u té stojí vždy turecké strážce.

Když se projde branou, přijde se zatáčkou na levo uprostřed obrovských pilířů do kulaté svatyně, mající 20 metrů v průměru. Uprostřed ní stojí zcela o sobě zvláštní kaplička — Boží Hrob.

Tento Boží Hrob jest něco přes 8 metrů dlouhý, něco přes 5 metrů široký, a tolikéž vysoký. Před

Vchod do velechrámu Božího Hrobu.

vchodem do Božího Hrobu, jenž jest oproti straně východní, stojí 6 velikých, masivních svícenů kovových s tlustými svícemi. Nad vchodem vyobrazeno jest vzkříšení Páně.

Vnitřek kapličky Božího Hrobu sestává ze dvou komor. Přední z nich tvoří jakousi předsíň, a zadní jest vlastní hrob. Jest tedy Hrob Boží vystavěn dle způsobu, jaký byl při hrobech židovských té doby v obyčeji. Kdo má příležitost, na veliký pátek navštívit křížovou cestu na Petříně v Praze, shledá, že Boží Hrob tamnější, na prostranném trávníku uprostřed kaplí křížové cesty se nacházející, jest vystavěn ku podobnosti Božího Hrobu v Jerusalemě, toliko s tím rozdílem, že Boží Hrob jerusalemský stojí uprostřed svatyně, a nikoliv pod širým nebem, a že oproti petřínskému jest nad míru nádherně vyzdoben, zejména celý mramorem obložen, hlavně proto, že poutníci z Hrobu Páně chtějíce míti památku, Hrob poškozovali.

První komora v Hrobu Božím jerusalemském sluje »kaplí andělskou«, poněvadž v ní seděl anděl, jenž zvěstoval nábožným ženám, které Pána Ježíše po sobotě do Hrobu drahými mastmi pomazat přišly, že Ho není více v Hrobě, nýbrž že vstal z mrtvých. Kaple ta vyzdobena jest malými, umělými sloupky a krásnými řezbami v mramoru. Uprostřed ní jest na podstavci kus onoho kamenu, kterým Hrob Páně přikryt byl. Od klenutí dolů visí 15 vzácných věčných lamp, vydávajících barevná světla.

Do vlastního Hrobu Páně vstupuje se z kaple andělské nízkou brankou, tak že každý vcházející hluboce

sehnouti se musí. Hrob Páně jest prostora něco přes dva metry dlouhá, a ne celé dva metry široká, do níž tedy sotva několik osob vstoupiti může najednou. Místo Hrobu jest po pravé straně od vchodu. I má podobu rakve, bílým mramorem obroubené, svrchu mramorovou deskou přikryté. Podle stěny nad hrobem jest římsa, a na té zavěšeno 43 převzácných věčných lamp.

Poněvadž svatyně Božího Hrobu nepatří toliko katolíkům: jest ustanoven pořádek, kdy kdo tu pobožnost konati smí, a dle toho mají katoličtí kněží vyhrazeno, aby na Hrobu Božím mohli sloužiti každodenně dvě tiché a jednu zpívanou mši svatou. I vypravují všichni, kterým se toho štěstí dostalo, nejsvětější oběť Bohu přinést zrovna na místě, kde Tělo Páně mrtvé odpočívalo, o veliké, posvátné hrůze, s kterou tam nekrvavou oběť Páně konali.

Toho přesvatého místa nelze ovšem každému navštívit; a proto, nejmilejší v Pánu! přicházejte alespoň pilně ku hrobu Božímu v kostelích našich, uctít ovšem ne tak mrtvého Těla Páně, ale živého Pána Ježíše, jakým byl při poslední večeři s apoštoly, když nejsvětější Svátost oltářní na památku smrti Své ustanovil, an vzal chléb, požehnal, a řekl: »Vezměte a jezte; totoť jest Tělo Mé!«

Ano ještě více! Nechtějme toliko hrobů Božích navštěvovati, ale snažme se v těchto dnech Boží hrob Jemu i ve vlastních srdcích vystavěti i vyzdobiti, jak velí Církev Páně všem věrným: »Nejméně jednou v roce zřízenému knězi se zpovídati, a při času velikonočním velebnou Svátost oltářní přijímati!«

A k duchovnímu hrobu Božímu v srdcích svých snažme se i duchovní stavivo si opatřiti. Musíme předkem zemřítí nechat i v sobě Adama starého, aby v duši naší přebývati mohl Adam nový. To jest: Musíme umřítí domýšlivosti, pýše, nadutosti, a naučiti se pokornému odevzdávání se do vůle Boží, aby pokorný Pán Ježíš stánek Svůj v nás učiniti mohl! Musíme umřítí žádostem těla, a všechna posavadní provinění trestati na sobě posty a jinými skutky kajícími: aby ukřížovaný Spasitel v duši naší zalíbení míti mohl! Musíme umřítí vsí lakotné žádosti majetku pozemského a pohrdati vším, čehož nebudeme moci při smrti s sebou vzíti: aby o vše oloupený Pán Ježíš seznal nás jako věrné učenníky Své, s nimiž On rád v lásce trvá.

Třeba tedy Pánu Ježíši uchystati hrob nový, to jest duši pokáním očištěnou, obnovenou. Třeba uchystati Pánu hrob, v němž nikdo jiný neleží, to jest duši, z které veškerá nezřízená žádost jest vypuzena, a jež toliko stánkem Páně býti si žádá. Třeba Pánu uchystati hrob ve skále, a to se stane, upevníme-li se v předsevzetích, že raději smrt podstoupíme, nežli bychom Ho kdy více dobrovolně urazili. Třeba Pánu uchystati hrob v zahradě s mnohou vůní líbeznou, a to znamená, že duše naše má býti ku přijetí Jeho vyzdobena ctnostmi, modlitbami, bohulibými myšlenkami. Třeba pro Tělo Páně uchystati plát na zaobalení, a to se stane, bude-li se duše naše stkvíti hlavně nevinností, čistotou, cudností. Konečně postarejme se o strážu ku hrobu, a to učiníme, vezmeme-li v úzu oči, uši, jazyk i všechny smysly své, aby jimi ďábel

do duše se navrátiti, a nás o sladkou přítomnost Páně oloupiti nemohl.

A učiníme-li tak ze své strany, Pán Ježíš s ostatním nám pomůže, ješto On jest »vzkříšení, cesta, pravda i život,« abychom s Ním umírajíce na tomto světě, i s Ním radostného, vítězného vzkříšení dočekati se mohli po smrti v nebesích. Amen.

IX.

Na neděli hodů Božího velikonočního.

Kde Pán Ježíš z mrtvých vstal?

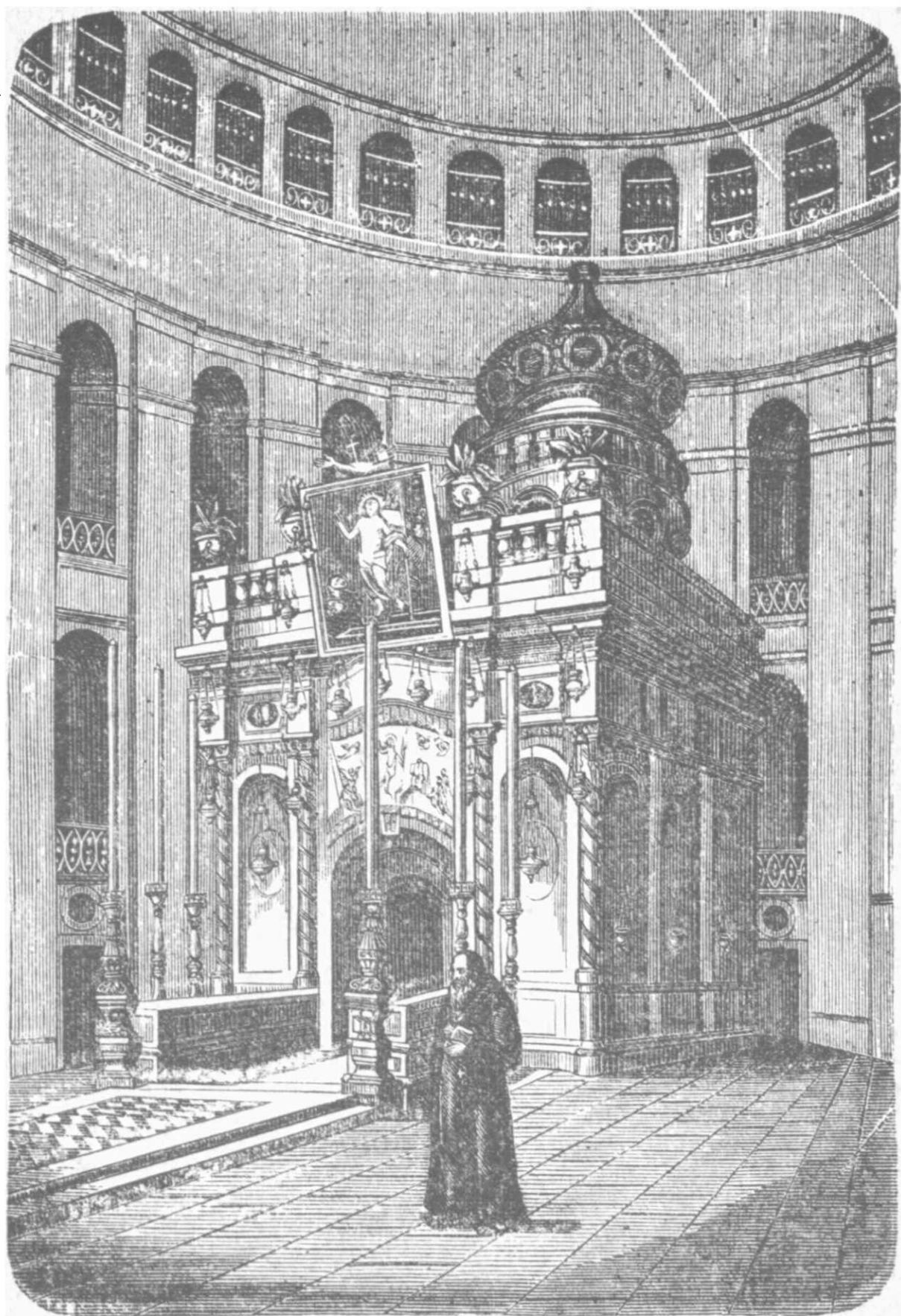
Nábožné ženy byly by Pánu Ježíši ihned v pátek pohřeb oslavily; poněvadž ale židé počítali sobotu již od večera v pátek, a v sobotu ničeho dělati nechtěli: přišly ženy hned prvního dne po sobotě, čili v neděli ráno ku hrobu, aby co nemohly pro krátkost času v pátek, učinily dnes; a když nemohly Pána Ježíše od bolestné smrti osvoboditi, aby aspoň mrtvého Těla Jeho poctily pomazáním.

Po cestě ku hrobu trápily se myšlénkou, kdo jim asi odvalí mohutný kámen ode dveří hrobových, nevědouce, že po jich odchodu od hrobu Páně v pátek, postaveny tam byly zvláštní strážé, které by jim zajisté nebyly dovolily hrob otevřítí. Zatím ale přišly ku hrobu, a ku svému ustrnutí zpozorovaly, že hrobový kámen jest odvalen. Jedna z nich, Magdalena, spatřivši to, vrátila se ihned do města, zvěstovat události té učen-

níkům Páně. Ostatní vešly do první komory hrobové, zvané »kaple andělská«, z které byl nízký vchod do vlastního hrobu Páně, a v které po pravé straně v kamenné rakvi bylo odpočívalo přesvaté Tělo Páně. V té přední komoře uzřely ale skvoucího anděla, jenž jim zvěstoval radostnou novinu: Ježíš Kristus, Nazaretský, není tuto více. Hle místo, kdež Jej byli položili! Vstát jest, a předešel apoštoly do Galileje!

Několik kroků od Božího Hrobu tohoto v Jerusalemě jestiž ono místo, o němž píše svatý Jan, že tam, před komorou hrobovou venku stála po návratu svém od učenníků v Jerusalemě shromážděných, Maria Magdalena, plačíc, že z hrobu zmizel Pán Ježíš, domnívající se, že mrtvé Tělo Jeho někdo ukradl. Když ji Pán Ježíš, kterého za zahradníka měla, obyčejným hlasem Svým oslovil: »Maria!« ihned Ho poznala. Místo to, kde Magdalena klečíc Pána Ježíše poznala, jest ve dlažbě chrámové označeno mramorovým kamenem, z jehož středu na všechny strany paprsky vybíhají. Naproti tomuto místu, na severní straně svatyně Božího Hrobu jest i zvláštní kaple, s oltářem, svaté Maří Magdaleně zasvěceným.

Z kaple svaté Magdaleny, jež jest skoro úplně temná, vystupuje se po několika schodech vzhůru do jiné kaple, zvané »kaple zjevení«, kde se Pán Ježíš, jak ústní podání zní, zjevil přeblahoslavené Matce Své. O zjevení tom nestojí sice nic v Písmě svatém psáno; ale již zdravý rozum dává, že když nábožné ženy v neděli časně z rána ku hrobu Páně pospíchaly, aby Tělo Páně pomazáním drahými mastmi uctily, zajisté i pře-

Boží Hrob ve velechrámu Jerusalemském.

blahoslavená Panna Maria buď s nimi šla, anebo před nimi na místo hrobu Páně pospíšila, anebo aspoň brzo po ženách ku hrobu nejsvětějšího Syna svého přišla; a že když Pán Ježíš bývalou veřejnou hříšnici Magdalenou poctil tím, že se jí zjevil: zajisté i sedmibolestnou Rodičku Svou zjevením potěšil.

Tato kaple Panny Marie, čili kaple zjevení se Pána Ježíše Panně Marii, jest do osmi hran stavěna, má tři mramorové oltáře v jedné řadě podle sebe; z těch oltářů prostřední zasvěcen jest Panně Marii, a jest zároveň svatostánkem pro nejsvětější Svátost oltářní. Oltář v levo sluje oltář svatého kříže, poněvadž na něm bývala větší část kříže Páně uschována. Oltář po pravé straně chová v sobě za železnou mříží část onoho sloupu, u něhož Pán Ježíš byl uvázán, když Jej katané k rozkazu Piláta strašně mrskali.

Pamětihodno jest, že první zprávy o slavném z mrtvých vstání Páně nepocházejí snad od učenníků Jeho, anebo od nábožných žen jerusalemských, jak bychom snad očekávali: nýbrž od nejúhlavnějších Jeho nepřátel: katanů-strážců a od těch, kteříž jich tam hlídat poslali. Také pamětihodným jest i to, že z mrtvých povstalý Spasitel nezjevil se nejprvé svým apoštolům, ale bývalé veliké veřejné hříšnici. Jestli to věru pokynutím, že Pán Ježíš přišel na svět ne tak pro spravedlivé, jako spíše pro hříšníky, a že tedy také právě od těch chtěl býti hlavně vyznáván i oslavován, an právě pro ně tolik vytrpěl, a pro upevnění víry jich právě jim nejprvé se zjevil. Proto také i Církev Páně nakazuje, abychom právě v těchto dnech z hrobu hříchů

svých povstali, hříšných cest svých zanechali a nový život začali; a jako On nikdy více do hrobu Svého se nevrátil, abychom i my v této přesvaté době povstavše, ku starým nepravostem nikdy více se nenavrátili, ale při svatých úmyslech, ve svaté zpovědi učiněných, věrně až do smrti vytrvali.

Kterak nám to ale možným bude?

Bez pomoci Boží ovšem ničeho k životu věčnému napomáhajícího činiti nemůžeme; ale Bůh nám té potřebné milosti slibuje i udělí, činíme-li ze své strany, čeho si od nás žádá. I žádá si na nás, abychom

a) vystříhali se všech zlých příležitostí ku hříchu; varovali se tedy všech svůdných společníků, všech míst a zábav, kde často pokušitel k nám přistoupil, kde stali jsme se nestřídmými, utrhači, pomlouvači, podvodníky, smilníky. Kdo se zlých příležitostí nevaruje, o pomoc Boží svévolně se připravuje, a ve zkázu upadá, jak dí Písmo: Kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm! Kdo nemá vůle, zlých příležitostí se varovati, tomu ani zpověď ani rozhřešení kněze v ničem neprospívají, poněvadž bez upřímné vůle, zcela hříchů se zřící, žádný kněz rozhřešení ani dáti nemůže, a kdyby snad oklamán sliby nepravými ho přece udělil, jest neplatné, svatokrádežné. Proto třeba upřímnou vůli míti, i všech hříchů i všech dobrovolných příležitostí ku hříchů se varovati, a opustiti i se škodou na zboží časném těch lidí, těch míst, těch zábav a společností, jež na záhubu duše jsou, jak velí Pán, že kdyby nám kdo tak milým byl jako oko, ruka neb noha na těle, musíme ho opustiti, když na závalu

jest spasení duši naší. Co nám konečně na tom, jestli bývalí společníci a jiní lidé lehkomyslní budou se nám pro změnu smýšlení posmívati? Co na tom, co lidé řeknou? Ale na tom záleží, co — Bůh nám řekne!

Jakožto podmínku pomoci Své žádá si od nás Bůh dále:

b) a bychom nad sebou bděli, a rádi za pomoc Ho prosili. »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!« napomínal učenníků svých před smrtí Svou Pán Ježíš. Bdíti tedy máme nad žádostmi svými, a pozorovati, ku kterým hříchům nejvíce se kloníme. Někdo více nakloněn jest ku domýšlivosti a pýše, jiný ku lakotnému shánění se po statcích pozemských; jiný ku smilstvu a nestydatostem; jiný ku nestřídmosti, závisti, hněvu a lenosti. Ale náklonosti ty v ničem nám neuškodí, budeme-li jich stále střežiti, před nimi jako před úhlavními nepřátely svými na pozoru se míti, jich v sobě přemáhati i umrtvovati, a především Boha za pomoc oproti nim s důvěrou prositi; nebo modlitba ku všem věcím jest užitečná a tedy i ku potírání zlých nákloností; a kdo prosí, bere, kdo klepá, tomu se otvírá, slibuje Pán. Zvláštní příhodná doba ku vyprošení si pomoci jesti ale při hodném svatém přijímání. Když Pán Ježíš v nejvyšší lásce sdílí se s námi o srdce naše, co by nám mohl ještě ku životu věčnému prospěšného odepříti, an Sama sebe celého, jakožto Bůh i člověk, jakým byl i při poslední večeři, úplně svěruje nám?

Jako tedy Kristus vstal z mrtvých, a více neměl společnosti s těmi, kteříž Ho ukřížovali: tak opustme

i my společnosti, jež duši naši skrze hřích, ku kterému nás svedly, ukřížovaly. Za to ale vyhledávejme spíše společnost lidí svatých, zejména nejvzácnější, Boha, v nejsvětější Svátosti, srdce své ku příchodu Jeho vždy co nejdokonaleji upravující zapíráním sebe a modlitbou. A jako o Pánu Ježíši platí: »Vstalt jest, není Ho tuto«: bude platiti i o nás, poněvadž pak více v pokušeních snadno neklesneme, a kdybychom poklesli, rychle povstaneme, s pomocí Boží při životě ctnostném vytrváme, abychom po bojích tohoto života za Pánem svým ukřížovaným ale i vzkříšeným do věčné slávy vejíti mohli. Amen.

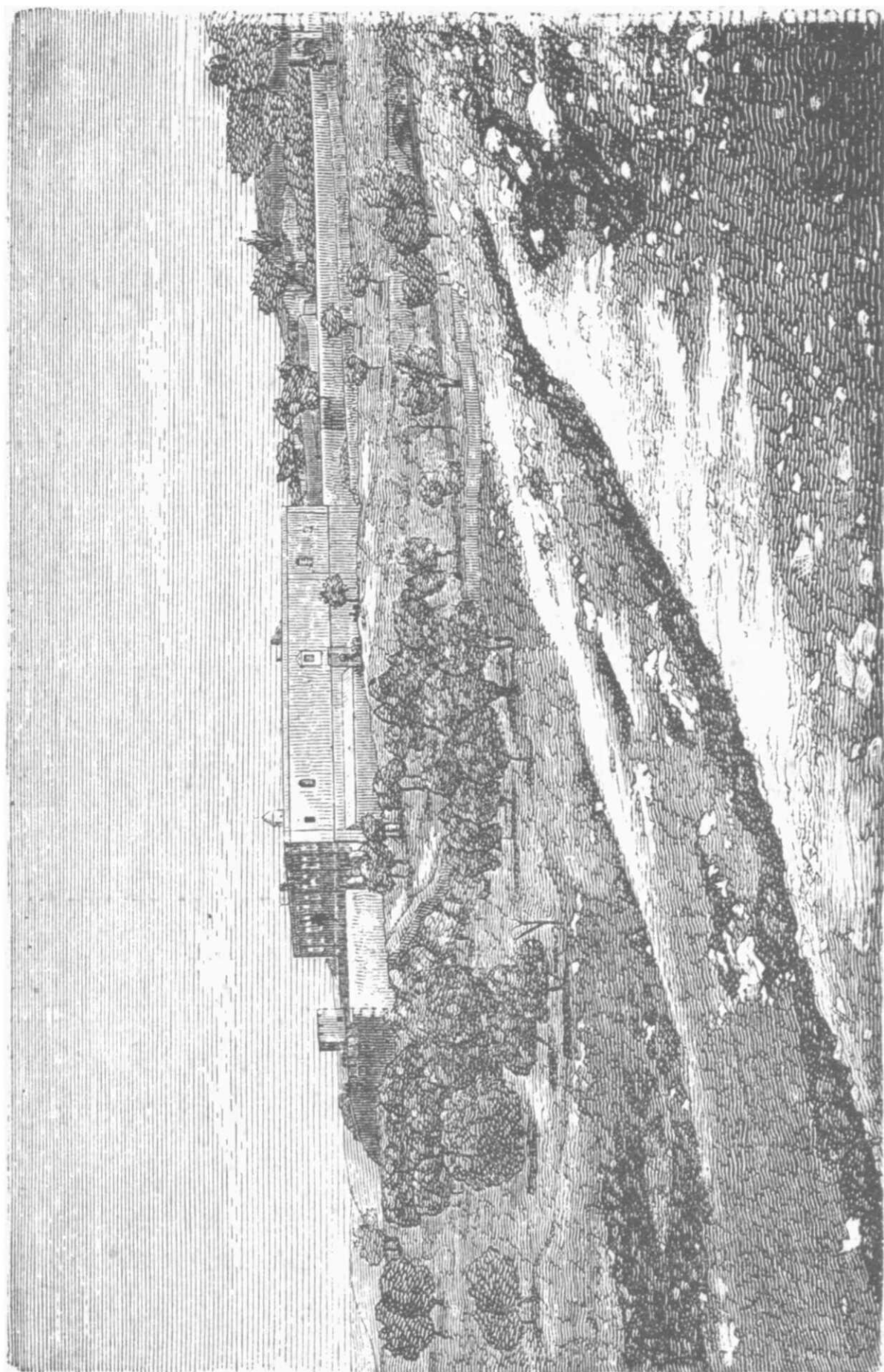

X.

Na pondělí hodů Božího velikonočního.

Pane, zůstaň s námi!

Učenníci Páně, jdoucí z Jerusalema do Emaus, kráčeli pospolu smutně, poněvadž byli strašlivými výjevy při smrti Božského Mistra svého poděšeni, a duchové jich proto zcela zatemněni. Tu přiblížil se k nim pocestný, jehož neznali. Jsouce v bolest svou nad ztrátou Pána svého zcela pohříženi, i při příchodu Jeho řeč svou o Něm vedli dále, a poskytli Jemu takto příležitosti, aby se po příčině zármutku jich blíže tázal, a pak nevěru jejich jim vytkl. Na to pozval Ho Kleofáš, jenž v Emausích domovem byl, aby, když tak dobře jich poučil, také i hostem jejich pobyl, prose: »Pane, zůstaň

Pohled na Emausy.

s námi! nebo den se nachýlil.« I přijal Pán Ježíš upřímného pozvání toho, a pak při stole poučeným i uvěřivším učenníkům Svým i poznati se dal:

Pamatujíce na přeutěšený děj ten, všichni zajisté pocítujeme v srdcích svých toho přání: Ó kéž bych i já v těchto dnech, pro utvrzení i oživení víry své, mohl kráčet se vzkříšeným Spasitelem, od Něho poučení přijímati, Jeho nevýslovně oblažující přítomností se potěšiti!

Do Emaus ve svaté zemi jde se z Jerusalema branou damaškovou, jež se otvírá na severo-západní straně města Jerusalema, a trvá cesta do Emaus asi tři hodiny. V Emausích jest nyní proslulý klášter františkánský s krásným kostelem. Dále jsou tu zříceniny kostela rytířského řádu Johanitů, pocházející ze středověku. Konečně jest tu kostel svatého mučenníka Kleofáše, postavený na památku téhož učenníka, jenž s Pánem Ježíšem z Jerusalema do Emaus krácel, tu později od židů pro vyznávání víry v Ježíše Krista byl zavražděn a také pohřben.

Avšak posvátných míst těch pro velikou vzdálenost navštívit nám nelze. Pražanům učinil otec vlasti, Karel IV. před pěti sty lety již náhradu za to, tak, že vystavěl a bohatě nadal klášter a kostel, nyní na »Slovanech«, a kázal jich v dnešní den způsobem přelavným posvětit, kteréhož svěcení až do dnešního dne slavná, výroční památka se koná, a kostel i s klášterem řeholníků řádu svatého Benedikta až do dnes Emausy se nazývají.

A co mají činiti ti, kteříž ani této národní památky navštívit nemohou? I pro ty mám radu. Z přemnohých naučení, jež z dnešního evangelia sestaviti by se daly, zapamatujte si alespoň jedno, a to jako nějakou památku na pouť emausskou vezměte s sebou, a často naň si vzpomínejte pro vlastní, mnohonásobný užitek, jež vám může přinést. Jest to naučení, obsažené v prosbě učenníků, jdoucích do Emaus, a prosících s uctivostí: »Pane zůstaň s námi!« Ano tak prosme často, ohnivě, vždy s nejhlubší uctivostí: »Pane, zůstaň s námi! a sice ve štěstí — i v neštěstí!«

Pravím, že prositi máme: »Pane, zůstaň s námi ve štěstí!« Nebo zkušenost nás učí, že ve štěstí právě nejvíce příčiny máme, býti opatrnými, a proto že také nejvíce Boha za ochranu prositi máme, jsouce tak křehcí. Ve štěstí člověk nejspíše na Dárce všeho štěstí zapomíná, Jeho přikázání zanedbává, toliko sobě, své pýše, své žádostivosti žíti chce, a na konec v záhubu upadá. Když člověka nic netrápí, podobává se lodi, jež beze všeho nákladu po vodě plyne, v čas bouře ale nejsnáze utone! Lidé mající, čeho srdce i hrdlo ráčí, shánívají se toliko po zábavách; zapomínají, že neděle a zasvěcené svátky jsou dny Páně; domnívají se, že kostela a služeb Božích nepotřebují; že kněz na kazatelně pro ně příliš prostě káže; že zpovědník ve zpovědnici toliko jiné ku přijetí svátosti pokání očekává, oni že nápravy nepotřebují.

Jestliže nábožný skladatel a pěvec žalmů, král David, po velikých vítězstvích nad národy, ve svém štěstí tak se zapomenul, že s manželkou Uriášovou

cizoložil, ano jej samého zabil; jestliže nejmoudřejší král Šalomoun, když ze všech končin dary jemu byly přinášeny, a sláva jeho do všech uhlů světa se roz-
nášela, naposled k vůli pohanským ženám, jež pojal, ničemným modlám stavěti kázal oltáře, a sám zpozdíle na nich obětoval: zdaž nemusíme se ve štěstí lekati tím více o sebe my, a proto s důrazem prositi: »Pane zůstaň s námi ve štěstí našem?«

Ale podobně sluší prositi, i když nehody tohoto života, bez nichž nikdo stále není, na nás doléhati počínají, a skroušeně se modliti: »Pane, zůstaň s námi v neštěstí našem!«

Přílišná chudoba příkladně jesti věru zlá věc. Hlad bolí, říká se, a dvakrát bolí nedostatek toho, kdo snad v dřívějším životě nedostatku nikdy neměl. Komu se vždy obstojně dařilo, tomu snadno se říká: »Služte Pánu ve všech věcích, dobrých i odporných!« kde ale nouze veliká se uhostila, tu se to krutě slouží, člověk cítí v sobě tisícera pokušení k netrpělivosti, rouhání, málcmyslnosti, zoufání, a třeba tedy co nejúsilovněji prositi: »Pane, zůstaň s námi v neštěstí našem!«

Podobně máme činiti, když lidé bídní počestné jméno naše v bláto šlapou, když nejšlechetnější úmysly naše podezřívají, když jsme v pokušeních klesli. Abychom nezmálcmylněli, ale ve všech věcích do vůle Boží co nejdokonaleji se poroučeli, jsouce toho přesvědčení, že bez Jeho nejsvětější vůle ani jediný vlas s hlavy naší nesejde; že On vše řídí netoliko pro čest nejsvětějšího Jména Svého, ale zároveň pro největší prospěch náš; a zkouší-li nás více, že nad síly nikdy

nezkouší; ale přidává-li křížů, že přidává i pomoci Své, abychom jich ku prospěchu svému pravému snést mohli.

Ó prosme Pána ve štěstí, aby s námi zůstal a my tedy nezpyšnili a nezahynuli. Prosme Pána ale i v neštěstí: »Pane, zůstaň s námi,« abychom nezmáломyslněli, nezoufali, nezahynuli!

A naučíme-li se dnes tomu, že ve štěstí i v neštěstí Pána prositi máme, aby s námi zůstal vždycky: nejlepší památku a nehynoucí odneseme i z Emaus i z dnešního hodu Božího; nebo Boha za pomoc Jeho prosíce, v pokušeních obстоjíme, hříchu se uvarujeme, věrnost až do konce Jemu zachováme, a korunu, služebníkům věrným slíbenou jednou od Něho Samého obdržíme. Amen.

OBSAH.

	Strana
Předmluva	3
I. Na I. neděli v postě: Kde se Pán Ježíš krví potil?	5
II. Na II. neděli v postě: Kde byl Pán Ježíš bičován?	11
III. Na III. neděli v postě: Kde byl Pán Ježíš trním korunován?	18
IV. Na IV. neděli v postě: Kudy Pán Ježíš kříž nesl?	23
V. Na V. neděli v postě: Kde byl Pán Ježíš ukřížován?	30
VI. Na den sv. Josefa: Kde sv. Josef svůj úřad pěstounský nastoupil?	38
VII. Na slavnost Zvěstování Panny Marie: Kde archanděl Pannu Marii pozdravil?	44
VIII. Na veliký Pátek. Kde byl Pán Ježíš pohřben?	49
IX. Na neděli Hodu Božího velikonočního: Kde Pán Ježíš z mrtvých vstal?	56
X. Na pondělí Hodu Božího velikonočního: Pane, zůstaň s námi!	62

N á k l a d e m
knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.)
vyšly :

Postní kázání o sedmi bolestech blahoslavené Rodičky Boží Marie Panny.

od
Boh. Hakla,
děkana a biskupského vikáře v Hořicích.
☛ Stran 74. — Cena 50 kr. ☛

Ř E Č I **JAKUBA BOSSUETA.**

Z frančiny přeložil
Martin Kabát.
Stran 248. 8°. Cena 1 zl. 20 kr.

Máj Panny Marie Lúrdské.

Na základě spisů církevně schválených sestavil, a ctitelům
i odpůrcům neposkvrněné Bohorodičky věnuje

Th. Dr. **Karel Lev Řehák,**
farář v Podolí u Prahy.

Obsah: I. části: Úvod a XXXI. čtení o událostech v Lúrdech.

II. části: Trojí pobožnost růžencová. Devatero litanií.
Nešpory o neposkvrněném Početí. Písně.
Dodatek o pouti Rakušanů do Lúrdů.

S 1 titulním obrazem a 9 ilustracemi v textu.

Stran 298. — Cena 1 zl.

K hojným objednávkám s veškerou úctou pozvání činí

Cyrillo-Methodějské knihkupectví (Gustav Franc)
v Praze, Malé náměstí čís. 143—1.

Nakladem knihtiskárny Cyrillo - Methodějské
(J. Zeman a spol.) v Praze
vyšly:

KRÁTKÉ ÚVAHY

na každý den v roce vůbec a na čelnější svátky ještě zvlášť, se
svolením církevním vydal

P. STYX, congr. SS. Redemptoris.

Se svolením skladatele i nakladatele v jazyku českém spracovali
prací společnou:

Teresie hraběnka Schmising-Kerssenbrocková,

rod. hraběnka Lážanská

a Th. Dr. Karel Lev Řehák,

farář v Podolí u Prahy.

Rozjímání tato, denně asi 2 stránky čtení obsahující, výborně
se hodí českým osobám duchovním obého pohlaví vůbec, ale i každému
jinému zbožnému anebo po dokonalosti toužícímu zvlášť.

2 díly. Cena každého 1 zl. 50 kr.

KŘÍŽOVÁ CESTA.

Zevrubné poučení o ní dle pramenů církevně schválených
sestavil a všem milovníkům Božím věnuje

** Th. Dr. Karel Lev Řehák, farář v Podolí u Prahy.*

S úchvalou veledůstojného provincialatu OO. Františkánů provincie
Česko-moravské a se 14 vyobrazeními,

OBSAH: Předmluva. Část první obsahuje naučení, jak křížová cesta
vznikla, úchvaly Církve došla, za jakých podmínek smí
se zřídit i má se konati. — Část druhá obsahuje na
výběr 7 rozličných pobožností, k nimž druží se 7 pří-
padných písní.

10 archů (160 str.). Cena knížky brož. 36 kr., v tuhé vazbě 42 kr.

Při objednávce nejméně 50 kusů 10% srážky.

K dostání v knihkupectví Cyrillo-Methodějském
(Gustav Franel)

v Praze, Malé náměstí č. 143—I.